

६६६

MAHARASHTRA ACT No. LV OF 1974
THE MAHARASHTRA CHIT FUNDS ACT, 1974

महाराष्ट्र विधानमंडळाच्या पुढील अधिनियमास राष्ट्रपती यांची संमती दिनांक १० नोव्हेंबर १९७४ रोजी मिळाली असल्यामुळे तो, याद्वारे, सर्व लोकांच्या माहितीसाठी प्रसिद्ध करण्यात येत आहे.

एस. डब्ल्यू. धुरंधर,

अपर सचिव, महाराष्ट्र शासन,
विधि व न्याय विभाग.

MAHARASHTRA ACT No. LV OF 1974

AN ACT TO PROVIDE FOR THE REGULATION AND CONTROL
OF CHIT FUNDS IN THE STATE OF MAHARASHTRA

[राष्ट्रपती यांची संमती मिळाल्यानंतर महाराष्ट्र शासन राजपत्रात दिनांक २२ नोव्हेंबर १९७४ रोजी प्रथम (इंग्रजीत) प्रसिद्ध केलेला].

Refer No. 1976

सन १९७४ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ५५

महाराष्ट्र राज्यातील चिट फंडांच्या नियमनाची व नियंत्रणाची तरतूद करण्यासाठी अधिनियम.

व्याख्या, महाराष्ट्र राज्यातील चिट फंडांच्या नियमनासाठी तरतूद करणे आणि त्याच्याशी संबंधित बाबींसाठी तरतूद करणे इष्ट आहे; त्याअर्थात भारतीय गणराज्याच्या पंचविसाच्या वर्षी, याद्वारे, पुढील अधिनियम करण्यात येत आहे :—

प्रकरण १

प्रारंभिक

१. (१) या अधिनियमास, महाराष्ट्र चिट फंड अधिनियम, १९७४, असे म्हणता येईल. संक्षिप्त
(२) तो संपूर्ण महाराष्ट्र राज्यास लागू असेल. नाव,
(३) राज्य शासन, शासकीय राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे नेमील अशा क्षेत्रांमध्ये व अशा व्याप्ती व तारखेस तो अमलात येईल, आणि निरनिराळ्या क्षेत्रांसाठी आणि या अधिनियमाच्या निरनिराळ्या प्रारंभ. उपबंधांसाठी निरनिराळ्या तारखा नेमता येतील.

२. संदर्भित दुसरा अर्थ अपेक्षित नसेल तर, या अधिनियमात,—

(१) "मान्यताप्राप्त बँक" म्हणजे राज्य शासनाने या अधिनियमाच्या प्रयोजनांसाठी मान्यता दिलेली बँक;

(२) "उप-विधी" म्हणजे चिटफंडांच्या संबंधातील आणि या अधिनियमान्वये नोंदण्यात आलेले आणि त्यावेळी अंमलात असलेले उपविधी आणि त्यास, असा उपविधीच्या नोंदनेच्या सुधारणांचा सामवेध होई ;

भाग आठ—२०

व्याख्या.

(३) "चिट" म्हणजे असा व्यवहार की ज्याद्वारे, उक्त चिट्ठीचा (चिट) कार्यचालक विनिर्दिष्ट संस्थेतील वर्गणीदारांबरोबर असा करार करील की, त्याच्यापैकी प्रत्येकजण निश्चित मुदतीसाठी, नियतकालिक हप्त्याने, विदक्षित रक्कम—वर्गणीदाखल येईल; आणि असे की प्रत्येक वर्गणीदारास, त्याची पाळी येईल तेव्हा, चिट्ठ्या टाकून किंवा लिलाव करून किंवा देऊ करून किंवा करारात तरतूद करण्यात येईल अशा इतर रीतीने ठरविण्यात येईल त्याप्रमाणे, बक्षिसाची रक्कम मग ती रोख स्वरूपात किंवा मालाच्या स्वरूपात किंवा इतर कोणत्याही माल्यवान वस्तूच्या स्वरूपात असो—मिळण्याचा हक्क असेल; मग अशा व्यवहारास चिट फंड, चिट्ठी, युनिट, भिशी किंवा इतर कोणत्याही नावाने संबोधण्यात येवो.

(४) "चिट फंड करार" म्हणजे, कार्यचालक आणि वर्गणीदार यांच्यामधील चिट फंडा-संबंधीचा आणि कलम ७ अन्वये दाखल केलेल्या कराराची नियमावली असलेला दस्तऐवज;

(५) "चिट फंडाची रक्कम" म्हणजे, बट्टा म्हणून किंवा अन्य रीतीने कोणतीही कपात न करता चिट फंडाच्या कोणत्याही हप्त्याबद्दल सर्व वर्गणीदारांनी द्यावयाच्या वर्गणीची एकूण रक्कम.

(६) "कसूर करणारा वर्गणीदार" म्हणजे, चिट फंड कराराच्या अटीनुसार देय असलेली वर्गणी देण्यात ज्याने कसूर केली असेल असा वर्गणीदार;

(७) "बट्टा" म्हणजे चिट फंड कराराच्या अटीन्वये, बक्षिस मिळालेल्या वर्गणीदारास जी रक्कम सोडून द्यावी लागेल आणि कार्यचालकास द्यावयाची अडत भागवण्यासाठी आणि वर्गणीदारांमध्ये लाभांश वाटण्यासाठी आणि चिट फंड करारात विशिष्ट रीत्या तरतूद करण्यात येईल असा चिट फंड चालविण्याचा इतर आनुवंशिक खर्च भागवण्यासाठी वाजूला काढून ठेवण्यात येईल अशी रक्कम;

(८) "संचालक" म्हणजे कलम ५३ अन्वये नेमण्यात आलेला चिट फंड संचालक;

(९) "लाभांश" म्हणजे चिट फंडाच्या प्रत्येक हप्त्याच्या वेळी वर्गणीदारांमध्ये यथाप्रमाण वाटपासाठी उक्त चिट फंड करारान्वये उपलब्ध होईल अशा रकमेतील वर्गणीदारांचा हिस्सा;

(१०) "सोडत" म्हणजे, चिट्ठ्या टाकून, लिलाव करून किंवा देऊ करून किंवा चिट फंड करारात तरतूद करण्यात येईल अशा इतर रीतीने, चिट फंडाच्या हप्त्याच्या वेळी, बक्षिस मिळविणारी व्यक्ती निश्चित करण्याची रीत;

(११) "पेढी" म्हणजे, भारतीय भागीदारीबाबत अधिनियम, १९३२ अन्वये नोंदलेली पेढी;

(१२) "कार्यचालक" म्हणजे, चिट फंड करारान्वये जी व्यक्ती चिट फंड चालविण्यासाठी जबाबदार असेल अशी व्यक्ती; आणि त्यामध्ये, कलम ३२ मध्ये विनिर्दिष्ट करण्यात आलेल्या परिस्थितीत कार्यचालकाची कामे पार पाडणाऱ्या इतर कोणत्याही व्यक्तीचा समावेश होईल;

(१३) "बक्षिस न मिळालेला वर्गणीदार" या संज्ञेत, चिट फंड करारातील अटीनुसार वर्गणी देण्यात कसूर करणाऱ्या वर्गणीदाराचा समावेश होणार नाही;

(१४) "विहित" म्हणजे या अधिनियमान्वये करण्यात आलेल्या नियमांद्वारे विहित केलेले;

(१५) "बक्षिसाची रक्कम" म्हणजे बट्टा वजा करता चिट फंडाची रक्कम; आणि तिकिटाच्या एखाद्या भागाच्या बाबतीत चिट फंडाची रक्कम व तिकिटाच्या भागाशी प्रमाणाशीर असेल असा बट्टा यांमधील फरक; आणि बक्षिसाची रक्कम रोखीशिवाय अन्य रीतीने देय असेल तेव्हा बक्षिसाच्या रकमेचे मूल्य हे, ते ज्यावेळी देय होईल त्या वेळच्या मूल्याइतके असेल;

(१६) "बक्षिस मिळालेला वर्गणीदार" म्हणजे, ज्याला बक्षिसाची रक्कम मिळाली असेल किंवा ती मिळण्याचा ज्याला हक्क असेल असा वर्गणीदार;

(१७) "प्रबंधक" म्हणजे, कलम ७३, पोट-कलम (२) अन्वये नेमलेला चिट फंड प्रबंधक;

(१८) "वर्गणीदार" या संज्ञेत, तिकिटाचा भाग धारण करीत असेल अशी व्यक्ती तसेच लेखी अभिहस्तांकन करून किंवा विधीच्या प्रवर्तनामुळे करण्यात आलेल्या तिकिटाचा किंवा तिकिटाच्या भागाचा हस्तांतरित याचा समावेश होईल;

(१९) "तिकिट" म्हणजे, चिट फंडातील वर्गणीदाराचा हिस्सा आणि "तिकिटाचा भाग" या शब्दप्रयोगाचा अर्थ त्याप्रमाणे लावण्यात येईल.

प्रकरण २

नोंदणी

३. (१) या अधिनियमाच्या प्रारंभानंतर, राज्य शासनाच्या पूर्व मंजूरीशिवाय आणि या अधि- चिट फंड नियमाच्या उपबंधानुसार तो नोंदण्यात आला असल्याशिवाय कोणताही चिट फंड सुरू करण्यात, चालवण्यात मंजूर किंवा पुढे चालू ठेवण्यात येणार नाही.

(२) राज्य शासनाच्या परवानगीशिवाय, कोणत्याही चिट फंडाची मुदत, पाच वर्षांहून अधिक असणार नाही.

(३) कोणत्याही कार्यचालकास, एका वेळी, त्याच्या एकूण मत्तेच्या पन्नास टक्क्यांहून अधिक किंवा दहा हजार रुपये, यापैकी कमी असेल इतक्या रकमेचा चिट फंड चालवण्याचा हक्क असणार नाही.

परंतु, कार्यचालक हा, बँक व्यवहाराच्या नियमनाबाबत अधिनियम, १९४९, यात व्याख्या त्यावरील कोल्याप्रमाणे, बँकेचे व्यवहार करणारी कंपनी असेल तर, या पोट-कलमात विनिर्दिष्ट करण्यात निर्बंध आलेली चिट फंडाची कमाल मर्यादा एक लाख रुपये असू शकेल.

स्पष्टीकरण.—या पोट-कलमाच्या प्रयोजनार्थ कार्यचालकाच्या चिट फंडाची एकूण मत्ता ठरविताना, कलम १३ अन्वये त्याने दिलेल्या तारणाची रक्कम ही, वर्गणीदारांकडून आगाऊ मिळालेल्या वर्गणीची रक्कम असेल तर, ती बगळण्यात येईल.

(४) कार्यचालकाने एका वेळी चालविलेल्या चिट फंडाच्या एकूण रकमेची परिगणना करताना, कार्यचालकाच्या कुटुंबातील सर्व व्यक्तींनी चालविलेले चिट फंड विचारात घेण्यात येतील.

स्पष्टीकरण.—या पोट-कलमाच्या प्रयोजनार्थ "कार्यचालकाच्या कुटुंबातील व्यक्ती" या शब्द-प्रयोगाचा अर्थ, जे कार्यचालकावर पूर्णपणे अवलंबून आहेत आणि कोणताही चिट फंड चालविण्यास ते पात्र ठरतील इतकी स्वतंत्र मत्ता ज्यांच्याजवळ नाही असे, कार्यचालकाचे वडील, आई, पत्नी, पत्नी आणि मुले.

४. (१) कलम ५८, पोट-कलम (४) च्या उपबंधास अधीन राहून, या अधिनियमान्वये नोंदणी कोणताही चिट फंड सुरू करण्याची किंवा चालविण्याची इच्छा असणारी कोणतीही व्यक्ती, प्रबंधकाकडे अर्ज करील. अर्जासोबत, विहित फी आणि कार्यचालकाने स्वाक्षरी केलेल्या व किमान दोन साक्षीदारांनी साक्षीकृत केलेल्या चिट फंडाच्या प्रस्तावित उपविधीच्या दोन प्रती असतील.

(२) या कलमाच्या पोट-कलम (४) च्या उपबंधास अधीन राहून, प्रबंधकाची जर अशी खात्री होईल की, प्रस्तावित चिट फंडाच्या बाबतीत, या अधिनियमाचे उपबंध व तदन्वये केलेले नियम यांचे पालन झाले आहे आणि त्याचे प्रस्तावित उप-विधी हे, या अधिनियमाच्या किंवा नियमांच्या उपबंधांच्या विरुद्ध नाहीत तर, त्यास, शक्य असेल तितक्या लवकर, चिट फंडाची आणि त्याच्या उप-विधीची नोंदणी करता येईल आणि नोंदणीचे प्रमाणपत्र कार्यचालकास देता येईल. असे प्रमाणपत्र हे, चिट फंड, त्याच्याशी संबंधित उप-विधीसह यथोचितरीत्या नोंदण्यात आला असल्याचा निर्णायक पुरावा असल.

(३) प्रबंधक चिट फंडाच्या उप-विधीची एक प्रत ठेऊन घेईल आणि चिट फंड व उप-विधी नोंदण्यात आल्याबद्दल पृष्ठांकन करून, उप-विधीची दुसरी प्रत कार्यचालकास परत करील ;

(४) प्रबंधकास, आदेशाद्वारे, त्यात लेखी नमूद करावयाच्या कारणावरून, ज्यांच्या बाबतीत या अधिनियमाच्या उपबंधांचे आणि नियमांचे पालन न झाल्याच्या बाबतीत चिट फंड किंवा पुढीलपैकी कोणत्याही कारणावरून चिट फंड बऱ्याच उप-विधी यांची नोंदणी करण्यास नकार देता येईल :—

(एक) कार्यचालकाने कलम १३ अन्वये देऊ केलेले तारण अपुरे आहे ;

(दोन) कार्यचालकास या अधिनियमाखालील अपराधाबद्दल दोषी ठरविण्यात आले आहे ;

किंवा

(तीन) कार्यचालकाने, या अधिनियमान्वये देणे आवश्यक असलेली फी किंवा दाखल करणे आवश्यक असलेली निव्वरणपत्रे किंवा अभिलेख दाखल करण्यात किंवा देण्यात कसूर केली आहे किंवा या अधिनियमाच्या उपबंधांच्या किंवा त्यांचे केलेल्या नियमांच्या कोणत्याही उपबंधांचे उल्लंघन केले आहे ;

परंतु, चिट फंडाची नोंदणी करण्यास नकार देण्यापूर्वी, कार्यचालकास आपले म्हणणे मांडण्याची संधी देण्यात येईल.

५. कोणतीही व्यक्ती, एखादी नोटीस, परिपत्रक, उद्देशपत्रक, प्रस्ताव किंवा इतर दस्तऐवज हा जो फंडाची चिट फंड त्याच्या उप-विधींसह यथोचितरित्या नोंदण्यात आला आहे अशा चिट फंडासंबंधीचा नसेल तर, अशी नोंदणी झाली कोणतीही चिट फंडाच्या अटी व शर्ती अंतर्भूत असलेली किंवा अशा चिट फंडाच्या तिकिटासाठी बर्गणी नसेल अशा भरण्याची जनतेस आवाहन करणारी नोटीस, परिपत्रक, उद्देशपत्रक, प्रस्ताव किंवा इतर दस्तऐवज प्रसिद्ध चिट फंडा-करणार नाही किंवा काढणार नाही.

साठी
वर्गणी
मागण्यास
प्रतिबंध.

चिट फंडाच्या ६. (१) प्रत्येक चिट फंडाचा करार दोन प्रतीत असेल आणि त्यावर बर्गणीदार किंवा कराराचा वर्गणीदार व कार्यचालक यांनी याबाबतीत लेखी प्राधिकृत केलेल्या व्यक्तींनी सही केलेली असेल व नमुना: तो निदान दोन साक्षीदारांसकडून साक्षात्कृत केलेला असेल, करारात पुढील तपशील असेल:—

- (एक) प्रत्येक बर्गणीदाराचे संपूर्ण नाव व कायम राहण्याचा पत्ता ;
- (दोन) प्रत्येक वर्गणीदाराने धारण केलेली तिकिटे ;
- (तीन) हप्त्याची संख्या व प्रत्येक तिकिटाच्या बाबतीत प्रत्येक हप्त्यासाठी देय रक्कम ;
- (चार) चिट फंडाच्या प्रारंभाच्या व समाप्तीच्या तारखा ;
- (पाच) बक्षिस मिळालेला वर्गणीदार ठरविण्याची पद्धत ;
- (सहा) कोणत्याही हप्त्याच्या वेळी बक्षिस मिळालेल्या वर्गणीदारास जी बट्ट्याची रक्कम सोडून घावी लागेल ती ;
- (सात) लाभास म्हणून, कार्यचालकाची अडत म्हणून व इतर खर्च, कोणतेही असल्यास, त्याकरिता ज्या रीतीने व ज्या प्रमाणात बट्ट्याचे वाटप करण्यात येईल ती रीत व ते प्रमाण ;
- (आठ) चिट फंडाची सोडत काढण्यात येईल ती तारीख, वेळ व जागा ;
- (नऊ) चिट फंडाच्या करारानुसार कार्यचालकास चिट फंडाची रक्कम मिळण्याचा हक्क असेल तर कार्यचालकास चिट फंडाची रक्कम ज्या हप्त्याच्या वेळी मिळू शकेल तो हप्ता ;
- (दहा) ज्याचा कार्यचालक एखादी व्यक्ती असेल व ती मरण पावेल किंवा विकल मनाची होईल किंवा अन्यथा असमर्थ होईल त्याबाबतीत, ज्या रीतीने चिट फंड चालू ठेवण्यात येईल ती रीत ;
- (अकरा) या अधिनियमाच्या उपबंधान्वये कार्यचालकाने ज्या बँकेत चिट फंडाचा पैसा ठेव म्हणून ठेवला पाहिजे ती माग्यताप्राप्त बँक ;
- (बारा) बक्षिस न मिळालेला वर्गणीदार किंवा बक्षिस मिळालेला वर्गणीदार किंवा कार्यचालक चिट फंड कराराच्या कोणत्याही उपबंधांचे उल्लंघन करील तर, तो ज्या परिणामास पात्र ठरेल ते परिणाम ;

(तेरा) एखादा वर्गणीदार ज्या शर्तीन्वये कसूरदार वर्गणीदार ठरेल त्या शर्ती ;

(चौदा) कार्यचालकाने कलम १३ अन्वये देऊ केलेल्या तारणाचे स्वरूप व तपशील ; आणि

(पंधरा) विहित करण्यात येतील असे कोणतेही इतर तपशील.

व्यव्हीकरण.—या कलमाच्या प्रयोजनासाठी कराराच्या वेगवेगळ्या प्रतीवर प्रत्येक वर्गणीदाराची सही घेणे पुरेसे असेल.

(२) चिट फंड करारात, बक्षिस मिळालेल्या व बक्षिस न मिळालेल्या वर्गणीदारांमध्ये लाभांशाची रक्कम वाटप देण्याच्या रीतीसंबंधीची तरतूदसुद्धा करण्यात येईल.

(३) बक्षिस विजेता, लिलावाद्वारे निश्चित करावयाचा असेल आणि एकाहून अधिक व्यक्तींनी एकाच रकमेची बोली केली असेल तर, त्या व्यक्तींमधून चिटरथा टाकून बक्षिस विजेता निश्चित करण्यात येईल.

(४) चिट फंडातील बट्ट्याची रक्कम, चिट फंडाच्या रकमेच्या १२ टक्क्यांहून अधिक असणार नाही.

७. (१) प्रत्येक चिट फंड करार, त्याच्या दुसऱ्या प्रतीसह, प्रबंधकाकडे दाखल करण्यात येईल. चिट फंड

(२) प्रबंधक, चिटफंड कराराची दुसरी प्रत ठेवून घेईल आणि चिट फंड करार दाखल केल्याबद्दलचे करार दाखल पृष्ठांकन करून; चिटफंड-करार कार्यचालकास परत करील.

८. (१) कोणतीही व्यक्ती, प्रबंधकाकडून प्रारंभासंबंधीचे प्रमाणपत्र घेतल्याशिवाय, कोणत्याही चिट फंडाच्या चिट फंडाच्या लिलावास किंवा सोडतीस प्रारंभ करणार नाही. व्यवहाराचा

(२) चिट फंडाच्या उप-विधीची नोंदणी करण्यात आली असून चिट फंड करार दाखल करण्यात आला आहे आणि कलम १३ अन्वये आवश्यक असलेले तारण, कार्यचालकाने दिले आहे याबद्दल खात्री झाल्यावर प्रबंधक, प्रारंभासंबंधीचे प्रमाणपत्र मंजूर करील.

९. (१) कार्यचालक, कलम ८ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेले प्रारंभासंबंधीचे प्रमाणपत्र प्राप्त उप-विधी व केल्यानंतर लगेच, परंतु, चिट फंडाच्या पहिल्या सोडतीच्या तारखेनंतरची तसेल अशा तारखेस, चिट फंड प्रत्येक वर्गाणीद्वारास, चिट फंडाचे उप-विधी आणि चिट फंड करार यांची खरी प्रत म्हणून त्याने करार यांच्या प्रमाणित केलेली, प्रत देईल. प्रती वर्गाणी-

(२) कार्यचालक, चिट फंडाच्या पहिल्या हप्त्याची सोडत काढण्यात येईल त्या महिन्याच्या लगत दारांना देणे. नंतरच्या महिन्याच्या पंधरा तारखेस किंवा त्यापूर्वी, त्याने पोट-कलम (१) च्या उपबंधांचे पालन केले आहे अशा अर्थी एक प्रमाणपत्र प्रबंधकाकडे दाखल करील.

१०. (१) या अधिनियमाच्या आणि चिट फंड कराराच्या उपबंधांस अधीन राहून, चिट फंडाच्या चिट फंड वर्गाणीद्वारास, कलम ३१ अन्वये बोलावलेल्या संमत विशेष ठराव मंजूर करून,-- करारातील

(अ) पुढील सर्व किंवा कोणत्याही बाबींसाठी, चिट फंड कराराच्या उपबंधांमध्ये बदल करता बदल. येईल किंवा त्यात भर घालता येईल :-

- (एक) चिट फंड ज्या वेळेस किंवा ज्या जागी चालवावयाच्या ती वेळ किंवा जागा ;
- (दोन) चिट फंडाची रक्कम कमी करणे ;
- (तीन) कलम ३२ च्या उपबंधानुसार चिट फंड चालू ठेवणे ;
- (चार) चिट फंड तहकूब करणे किंवा लांबणीवर टाकणे ; किंवा
- (पाच) चिट फंड बंद करणे ;

(ब) चिट फंड करारात विनिर्दिष्ट करण्यात आलेले कोणत्याही मान्यताप्राप्त बँकेचे नाव वगळता येईल किंवा चिट फंड करारात कोणत्याही मान्यताप्राप्त बँकेच्या नावाची भर घालता येईल.

(२) पोट-कलम (१) अन्वये केलेला कोणताही बदल, भर किंवा वगळणूक ही, ती चिट फंड करारात मूलतःच संतर्भूत असल्याप्रमाणे, विधिग्राह्य असेल आणि कलम ३१ मध्ये तरतूद केल्याप्रमाणे विशेष ठरावाद्वारे त्याच रीतीने बदल, भर किंवा वगळणूक यास अधीन असेल.

(३) पोट-कलम (१) किंवा पोट-कलम (२) अन्वये संमत केलेल्या प्रत्येक विशेष ठरावाची खरी प्रत, कार्यचालकाकडून असा ठराव संमत झाल्याच्या तारखेपासून पंधरा दिवसांत प्रबंधकाकडे दाखल करण्यात येईल.

(४) कार्यचालक—

(अ) पोट-कलम (१) किंवा पोट-कलम (२) अन्वये संमत केलेल्या प्रत्येक विशेष ठरावाची प्रत, असा ठराव संमत झाल्याच्या तारखेपासून सात दिवसांत, प्रत्येक वर्गाणीद्वारास, नोंदणीकृत डाकेने किंवा अन्य रीतीने पुरविले; आणि,

(ब) अशा इच्छाच्या प्रतीसह वर्गणीदाराकडून किंवा त्याच्या वतीने देण्यात आलेली ठरावाची प्रत मिळाल्याची पोचपावती प्रबंधकाकडे दाखल करील.

कामकाजाचे कार्यवृत्त. ११. (१) प्रत्येक सोडतीच्या कामकाजाचे कार्यवृत्त तयार करण्यात येईल; आणि त्या कारणसाठी ठेवण्यात आलेल्या पुस्तकात ते नमूद करण्यात येऊन, त्यावर कार्यचालक व उपस्थित असलेले सर्व वर्गणीदार सही करतील. त्यावर, बक्षिस मिळलेला वर्गणीदार किंवा त्याचा प्राधिकृत अधिकृतसुद्धा सही करील.

(२) अशा कार्यवृत्तात पुढील गोष्टी स्पष्टपणे नमूद करण्यात येतील :—

(एक) कामकाज सुरू झाल्याची व ते संपल्याची तारीख व वेळ आणि सोडत काढण्यात आली ती जागा;

(दोन) चिट फंडाच्या ज्या हप्त्यांचे कामकाज नमूद करण्यात आले असेल त्या विवक्षित हप्त्याचा क्रमांक;

(तीन) उपस्थित असलेल्या वर्गणीदारांची नावे;

(चार) विवक्षित हप्त्यामध्ये बक्षिसाची रक्कम मिळण्यास जी हक्कदार ठरली असेल अशी व्यक्ती किंवा अशा व्यक्ती;

(पाच) वट्ट्याची रक्कम;

(सहा) मागील हप्त्यासंबंधीच्या बक्षिसाच्या रकमेच्या आणि कोणत्याही पूर्वीच्या हप्त्यासंबंधीची, न देण्यात आलेली बक्षिसाची रक्कम, कोणतीही असल्यास, तिच्या विल्हेवाटीचा पूर्ण तपशील; आणि

(सात) विहित करण्यात येईल असा इतर कोणताही तपशील.

कार्यवृत्ताची प्रत प्रबंधका-कडे दाखल करणे. १२. प्रत्येक सोडतीच्या कार्यवृत्ताची कार्यचालकाकडून खरी म्हणून प्रमाणित करण्यात आलेली प्रत, कार्यचालकाकडून ती ज्या हप्त्यासंबंधीची असेल त्या हप्त्याच्या तारखेपासून चौदा दिवसांचे फेडे दाखल आत किंवा लगत नंतरच्या हप्त्याची तारीख यापैकी अगोदर असेल अशा मुदतीत प्रबंधकाकडे करणे दाखल करण्यात येईल.

प्रकरण ३

कार्यचालक

कार्यचालकाचे १३. (१) चिट फंड योग्यरीत्या चालवण्यासाठी प्रत्येक कार्यचालक कलम ८ खालील प्रारंभा-धाव्याचे संबंधीच्या प्रमाणपत्रासाठी अर्ज करण्यापूर्वी,—

(अ) चिट फंडाच्या रकमेइतकी रक्कम कोणत्याही मान्यताप्राप्त बँकेत ठेव म्हणून ठेवील;

किंवा

(ब) दर्शनी किंवा बाजारमूल्य या दोहोंपैकी जे कमी असेल त्या मूल्याच्या राज्य शासनाच्या रोख्यामध्ये; चिट फंडाच्या रकमेइतकी रक्कम, गुंतवील आणि अशा रीतीने ठेव म्हणून ठेवलेली रक्कम किंवा राज्य शासनाचे रोखे, तारखाच्या स्वरूपात, प्रबंधकाने विश्वस्त म्हणून धारण करण्यासाठी, त्याच्या नावे हस्तांतरित करील;

(२) एखादा कार्यचालक एकाहून अधिक चिट फंड चालवीत असेल त्याबाबतीत, तो, अशा प्रत्येक चिट फंडाच्या संबंधात, पोट-कलम (१) च्या उपबंधास अनुसरून तारण देईल.

(३) कंपन्हांबाबत अधिनियम, १९५६ याच्या कलम ५२०च्या उपबंधांच्या अधीन, राहून पोट-कलम (१) अन्वये कार्यचालकाकडून देण्यात आलेले तारण, डिप्रीच्या अंमलबजावणीत, किंवा अन्यथा,—

(१) अन्वये कार्यचालकाकडून देण्यात आलेले तारण, डिप्रीच्या अंमलबजावणीत, किंवा अन्यथा,—

(एक) चिट फंड बंद होऊन सर्व वर्गणीदारांच्या हक्कांची पूर्णपणे परिपूर्ती होईपर्यंत;

(दोन) या अधिनियमांतवये कार्यचालकाकडून प्रबंधकास किंवा या बाबतीत यथोचितरीत्या प्राधिकृत करण्यात आलेल्या इतर कोणत्याही अधिकार्यास देव असलेल्या सर्व रकमा देण्यात येईपर्यंत;

(तीन) बक्षिस मिळालेल्या वर्गणीदाराच्या कसुरीमुळे देय बक्षिसाची रक्कम, चिट फंड बंद झाल्या नंतरही देण्यात आलेली नसेल त्याबाबतीत, कार्यचालक, चिट फंड करारात उल्लेखिलेल्या मान्यताप्राप्त बँकेत बक्षिसाची रक्कम ठेवून अशा रीतीने रक्कम ठेवण्यात आल्याबद्दल, बक्षिस मिळालेल्या वर्गणीदारास लेखी कळवीपर्यंत;

जप्लीस पात्र ठरणार नाही.

(४) प्रबंधक, चिट फंडाच्या समाप्तीनंतर आणि पोट-कलम (३), खंड (एक), (दोन) आणि (तीन) खालील आवश्यक गोष्टी त्याने पुऱ्या केल्या आहेत याबद्दल स्वतःची खात्री केल्यानंतर, पोट-कलम (१) मध्ये निर्दिष्ट केलेले रोख तारण किंवा राज्य शासनाचे रोखे, विहित करण्यात येईल अशा रीतीने, मुक्त करण्याबद्दल अविश देईल.

(५) प्रबंधकास, कोणत्याही कार्यचालकाने अर्ज केल्यावर, पोट-कलम (४) अन्वये तारण मुक्त करण्याऐवजी, त्याच कार्यचालकाकडून चालविण्यात येणारा इतर कोणताही चिट फंड किंवा चालविण्यात येणारे इतर कोणतेही चिट फंड, यांच्यासंबंधात तारण म्हणून ते स्वीकारता येईल. अशा रीतीने स्वीकारलेल्या तारणाचे मूल्य किंवा रक्कम ही, पोट-कलम (१) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेले मूल्य किंवा रक्कम यापेक्षा कमी असेल तर, प्रबंधक तुटीची रक्कम भरून काढण्यासाठी जादा तारण देण्यास त्या कार्यचालकास फर्मावील.

(६) इतर कोणत्याही विधीत एतद्विरुद्ध काहीही असले तरी, या कलमान्वये दिलेले तारण ज्याच्याशी संबंधित असेल असा चिट फंड चाल असताना कार्यचालक त्या तारणाबाबत कोणताही व्यवहार करणार नाही आणि हस्तांतरण करून किंवा बीजा किंवा इतर भार निर्माण करून कार्यचालकाने अशा तारणाबाबत कोणताही व्यवहार केल्यास तो रद्दातल ठरेल.

१४. (१) कार्यचालकास,—

कार्यचालकाचे

(अ) चिट फंड करारात एतद्विरुद्ध कोणताही उपबंध नसेल तर, चिट फंड करारात विनिर्दिष्ट अधिकार, केलेल्या पहिल्या हप्त्याच्या वेळी चिट फंडाची रक्कम घेण्याचा हक्क असेल :

परंतु, कार्यचालक चिट फंडामधील एका चिठ्ठीच्या रकमेपेक्षा अधिक रक्कम मिळण्यास पात्र असणार नाही ;

(ब) चिट फंड करारात निश्चित करण्यात येईल अशी, चिट फंडाच्या रकमेच्या पांच टक्क्यांपेक्षा अधिक नसणारी अडत किंवा पारिश्रमिक मिळण्याचा हक्क असेल ;

(क) वर्गणीदारांकडून सर्व वर्गण्या घेण्याचा आणि त्या वसूल करण्याचा आणि बक्षिस मिळालेल्या वर्गणीदारांमध्ये बक्षिसाची रक्कम आणि वर्गणीदारांमध्ये लाभांशाची रक्कम वितरित करण्याचा हक्क असेल ;

(ड) भावी वर्गण्या यथोचितरीत्या दिल्या जाव्यात म्हणून कोणत्याही बक्षिस मिळालेल्या वर्गणीदाराकडून पुरेशा तारणाची मागणी करण्याचा हक्क असेल ;

स्पष्टीकरण.—तारणाचे मूल्य, बक्षिस मिळालेल्या वर्गणीदारांकडून देय असलेल्या रकमेच्या एक-तृतीयांशापेक्षा किंवा तारण इमारतीच्या रूपात असेल तर त्याचे मूल्य एक-द्वितीयांशापेक्षा अधिक असेल तर, या खंडाच्या प्रयोजनासाठी तारण पुरेसे असल्याचे मानण्यात येईल.

(ई) कसूर करणाऱ्या वर्गणीदाराऐवजी बदली वर्गणीदार घेण्याचा हक्क असेल ; आणि

(फ) चिट फंड यथोचित आणि योग्यरीत्या चालविण्यासाठी आवश्यक असतील अशी इतर सर्व कृत्ये करण्याचा हक्क असेल.

(२) पोट-कलम (१), खंड (ड) अन्वये तारण म्हणून देऊ केलेल्या मालमत्तेच्या मूल्याच्या बाबतीत कोणताही वाद असेल तर ती बाब प्रबंधकाकडे पाठविण्यात येईल आणि त्यावरील प्रबंधकाचा निर्णय अंतिम असेल.

१५. (१) बक्षिस मिळालेल्या वर्गणीदाराने भावी वर्गण्या उचित प्रकारे देण्यात येतील याबद्दल कार्य-पुरेसे तारण दिल्यानंतर, त्यास बक्षिसाची रक्कम देणे कार्यचालकावर बंधनकारक असेल :

चालकाची कर्तव्ये.

परंतु, बक्षिस मिळालेल्या वर्गणीदारास, कोणत्याही तारणाशिवाय, सर्व भावी वर्गण्यांची रक्कम वजा करून बक्षिसाची रक्कम लगेच मिळण्याबद्दल मागणी करण्याचा हक्क असेल, आणि अशा बाबतीत, कार्यचालक सोडतीनंतर सात दिवसांच्या आत बक्षिसाची रक्कम देईल आणि निकटनंतरच्या हप्त्याच्या तारवेपूर्वी उपरोक्तप्रमाणे वजा केलेली भावी वर्गण्यांची रक्कम, चिट फंड करारात उल्लेखिलेल्या मान्यताप्राप्त बँकेत, ठेवू न म्हणून ठेवील आणि पुढील वर्गण्या देण्याव्यतिरिक्त अशा रीतीने ठेवण्यात आलेली रक्कम बी काढणार नाही.

(२) बक्षिस मिळालेल्या वर्गणीदाराच्या कोणत्याही कसुरीमुळे कोणत्याही सोडतीसंबंधी देय असलेली बक्षिसाची रक्कम देण्यात आली नसेल तर, कार्यचालक, ती रक्कम चिट फंड करारात उल्लेखिलेल्या मान्यताप्राप्त बँकेत ठेव म्हणून ठेवील आणि बक्षिस मिळालेल्या वर्गणीदाराला अशा ठेव ठेवल्याची दस्तुस्थिती लेखी कळवील. अशा रीतीने ठेवण्यात आलेली रक्कम ही, बक्षिस मिळालेल्या वर्गणीदाराला बक्षिसाची रक्कम संवितरित करण्याखेरीज अन्य प्रयोजनासाठी काढली जाणार नाही.

(३) बक्षिसाच्या रकमेचे प्रत्येक प्रदान, पोट-कलम (१) खालील भावी वर्गण्यांची ठेवीची रक्कम आणि पोट-कलम (२) खालील बक्षिसाची ठेवीची रक्कम, ठेवल्याबद्दल, निकटतम रच्या सोडतीच्या वेळी कार्यचालकाकडून वर्गणीदारांना कळविण्यात येईल आणि असे प्रदान किंवा ठेव याबाबतचा तपशील तो त्या सोडतीच्या कार्यवृत्तात नमूद करील.

(४) कार्यचालक फलम १४, पोट-कलम (१) च्या खंड (ब) अन्वये जी रक्कम मिळण्याचा त्याला हक्क असेल त्याहून अधिक अशा कोणत्याही रकमेचा स्वतःसाठी विनियोग करणार नाही :

परंतु, कार्यचालक हा स्वतः बक्षिस मिळालेला वर्गणीदार असेल त्या बाबतीत, त्याला बक्षिसाच्या रकमेचा स्वतःसाठी विनियोग करण्याचा हक्क असेल :

आणखी असे की, कार्यचालकास या कलमाच्या पोट-कलम (१) च्या परंतुकांन्वये ठेव म्हणून ठेवलेल्या रकमेवर येणाऱ्या व्हाजाचा स्वतःसाठी विनियोग करता येईल.

लेखाच्या नोंदवह्या ठेवील. १६. कार्यचालक विहित करण्यात येईल त्याप्रमाणे, आणि त्या नमुन्यात नोंदवह्या व लेखापुस्तके.

आणि पुस्तके.

ताळेबंद. १७. (१) प्रत्येक कार्यचालक कंपन्याबाबत अधिनियम १९५६ अन्वये अहंताप्राप्त असलेल्या लेखा परीक्षकाद्वारे किंवा राज्य शासन याबाबतीत काही शर्तींना अधीन ठेवून प्राधिकृत करील अशा व्यक्तीद्वारे यथोचितरीत्या लेखापरीक्षा केलेला ताळेबंद आणि विहित करण्यात येतील असे लेखे विहित करण्यात येईल अशा रीतीने आणि अशा मुदतीच्या आत तयार करील व ते प्रबंधकाकडे प्रस्तुत करील.

(२) पोट-कलम (१) मध्ये निर्देश केलेल्या ताळेबंदांमध्ये—

(अ) चिट फंडाची मत्ता व दायित्वे यांचा गोषवारा ; आणि

(ब) मत्ता व दायित्वे यांचे स्वरूप आणि मत्तांचे मूल्य-कक्षा रीतीने काढण्यात आले ते स्पष्ट होईल असा तपशील

देण्यात येईल.

(३) कोणत्याही चिट फंडाचे लेखे हे योग्यरीत्या ठेवण्यात आलेले नाहीत आणि अशा लेखांची लेखापरीक्षा केली पाहिजे असे प्रबंधकाचे मत असेल तर, राज्य शासनाच्या मान्यतेने, या प्रयोजनासाठी नियुक्त करण्यात आलेल्या चिट फंड लेखापरीक्षकाकडून अशा लेखांची लेखापरीक्षा त्याने करवून घेणे हे विधिसंमत असेल. त्या चिट फंड लेखापरीक्षकापुढे सर्व लेखे, लेखापुस्तके व चिट फंडाशी संबंधित अन्य नोंदवह्या सादर करणे, त्याला आवश्यक ती माहिती पुरविणे आणि तसेच चिट फंडाच्या लेखांच्या लेखापरीक्षेच्या संबंधात मागणी करण्यात येईल असे सर्व आवश्यक आणि वाजवी सहाय्य व सोयी मिळवून देणे हे त्या संबंधित चिट फंड कार्यचालकाचे कर्तव्य असेल.

(४) या कलमाच्या पोट-कलम (३) अन्वये एखाद्या चिट फंडाच्या लेखांच्या लेखापरीक्षेसाठी विहित करण्यात येईल इतकी फी कार्यचालक प्रबंधकास देईल.

वर्गणीदारा- १८ (१) प्रत्येक कार्यचालक, वर्गणीदारांना देय असलेल्या रकमेसंबंधात त्यांना हिशेब देण्यास तंबंधीचे कार्य-जबाबदार असेल.

चालकाचे (२) एकाहून अधिक कार्यचालक असतील त्याबाबतीत, त्यांच्यापैकी प्रत्येकजण संयुक्तपणे आणि दायित्व-पृथक्पणे किंवा कार्यचालक, एखादी भागीदारी संस्था असेल तर, त्यातील प्रत्येक भागीदार, संयुक्तपणे आणि पृथक्पणे, आणि कार्यचालक निगमनिकाय असेल तर, असा निगमनिकाय चिट फंडामधून उद्भवणाऱ्या बाबिलासंबंधात वर्गणीदारांना जबाबदार असेल.

१९. (१) बक्षिस न मिळालेल्या व बक्षिस मिळून ते न देण्यात आलेल्या सर्व वर्गणीदारांनी, कोणत्याही कार्यचालकाने कार्यचालकास किंवा एखाद्या चिट फंडामध्ये एकाहून अधिक व्यक्ती कार्यचालक असतील तर त्यांच्यापैकी चिट फंडातून कोणत्याही कार्यचालकास, चिट फंडातून आपले नाव काढून घेण्यास अनुमती दिली असल्याशिवाय व अशा आपले नाव अनुमतीची एका प्रत कलम ३४ अन्वये आवश्यक असल्याप्रमाणे सादर करण्यात आली असल्याशिवाय, काढून घेणे. अशा कार्यचालकास, चिटफंडाच्या समाप्तीपर्यंत, आपले नाव यातून काढून घेता येणार नाही.

(२) एखाद्या कार्यचालकाने चिटफंडातून नाव काढून घेतल्यामुळे बक्षिस मिळालेल्या वर्गणीदाराकडून कलम २४ खाली देण्यात आलेल्या तारखांवर परिणाम होणार नाही.

प्रकरण ४

बक्षिस न मिळालेले वर्गणीदार

२०. बक्षिस न मिळालेल्या प्रत्येक वर्गणीदार, चिट फंड करारात उल्लेख केलेल्या वेळी व बक्षिस न मिळाल्याची, आपली वर्गणी भरिली आणि अशी वर्गणी भरल्यानंतर कार्यचालकाकडून त्याला पाषाणी मिळालेल्या मिळवणाच्या हक्क असेल.

वर्गणीदारास
वर्गणी देणे व
पावती घेणे.

२१. (१) चिट फंड कराराच्या अटीनुसार वर्गणी भरण्यात कसूर करील असा बक्षिस न मिळालेला कसूर वर्गणीदार, वर्गणीदाराच्या बाबीतून त्याचे नाव काढून टाकण्यास पात्र ठरेल. अशा रीतीने नाव काढून घेणाऱ्या टाकण्यात आल्यानंतर, ती प्रत्येक घटना तारखेसह, कार्यचालकाने ठेवलेल्या संबंधित पुस्तकात नमूद करण्यात वर्गणीदारांना येईल. अशा रीतीने नाव काढून टाकल्याबद्दलची लेखी नोटीस, कार्यचालकाकडून, कसूर करणाऱ्या काढून टाकणे. वर्गणीदारास, अशा रीतीने नाव काढून टाकण्यात आल्यापासून चौदा दिवसांच्या आत देण्यात येईल.

(२) कार्यचालक, वोट-कलम (१) मध्ये निर्देश केलेल्या नोंदीची खरी प्रत, अशा रीतीने नाव काढून टाकल्याच्या तारखेपासून चौदा दिवसांच्या आत, प्रबंधकाकडे दाखल करील.

(३) वर्गणीदाराच्या बाबीमधून नाव काढून टाकल्यामुळे नुकसान पोहोचलेल्या कोणत्याही कसूर केलेल्या वर्गणीदारास, नाव काढून टाकल्याची नोटीस त्याला मिळाल्यापासून सात दिवसांच्या आत, प्रबंधकाकडे, अपील करता येईल.

(४) बक्षिसांकरिता आपले म्हणणे मांडण्याची संधी दिल्यानंतर, प्रबंधकास, अपिलावर त्यास योग्य वाटतील असे आदेश देता येतील आणि प्रबंधकाचा निर्णय अंतिम असेल.

२२. (१) कलम २१, वोट-कलम (१) अन्वये ज्याचे नाव वर्गणीदाराच्या यादीमधून काढून वर्गणीदारा टाकण्यात आले असेल अशा कसूर करणाऱ्या वर्गणीदाराच्या जागी कार्यचालकास कोणत्याही ऐवजी दुसरे वर्गणीदार बक्षिसीचे नाव त्या बाबीत घालता येईल.

परंतु, कलम २१, वोट-कलम (३) अन्वये अपील करण्याची मुदत संपेपर्यंत किंवा असे अपील करण्यात आले असेल त्याबाबतीत त्याचा निकाल लागेपर्यंत अशा प्रकारे दुसरा वर्गणीदार करता येणार नाही.

(२) वोट-कलम (१) मध्ये निर्देशिलेला वर्गणीदारामधील प्रत्येक बदल, त्याच्या तारखेसह, कार्यचालकाने ठेवलेल्या संबंधित पुस्तकात नमूद करण्यात येईल. कार्यचालक, अशा प्रत्येक नोंदीची खरी प्रत, अशा बदलाच्या तारखेपासून चौदा दिवसांच्या आत, प्रबंधकाकडे दाखल करील.

(३) बदली वर्गणीदाराकडून बसूल करण्यात आलेल्या वर्गणीच्या सर्व अकबाक्या, वजा कार्यचालकाने आगाऊ दिलेली कोणत्याही रक्कम ही, अशी बसुली करण्यात आल्याच्या तारखेपासून सात दिवसांच्या आत चिट फंड करारात उल्लेखिलेल्या मान्यताप्राप्त बँकेत, कार्यचालकाकडून, ठेव म्हणून, ठेवण्यात येईल. कसूर करणाऱ्या वर्गणीदारास रक्कम वात्रयाची असेल त्याशिवाय, अशा रीतीने ठेव म्हणून ठेवलेली रक्कम कार्यचालकाकडून घेणार नाही.

स्पष्टीकरण.—पोट-कलम (३) च्या प्रयोजनासाठी "वर्गण्याची थकवाकी" म्हणजे बदली वर्गणीदाराकडून वसूल करण्यात आलेली सर्व मागील हप्त्यांची रक्कम.

कसूर २३. बदली वर्गणीदारास बक्षिसाची रक्कम मिळाले तेव्हा, कसूर करणाऱ्या वर्गणीदारास चिट करणाऱ्या फंडाच्या करारात उपबंधित करण्यात येईल अशा वजातीच्या अधीन, आपल्या अंशदानाच्या रकमा कार्य-वर्गणीदारास चालकाकडून वसूल करण्याचा हक्क असेल. कसूर करणाऱ्या वर्गणीदाराने मागणी केल्यावर आणि त्याने देय यथोचितरीत्या सही केलेली पोच-पावती दिल्यावर, कसूर करणाऱ्या वर्गणीदारास देय असलेली रक्कम, असलेल्या अशी मागणी केल्याच्या तारखेपासून पंधरा दिवसांच्या आत, त्यास देणे हे कार्यचालकावर बंधनकारक असेल. रकमेची जर कसूर करणारा वर्गणीदार; वर विनिर्दिष्ट केल्याप्रमाणे पावती देण्यात कसूर करील तर, कार्यचालक व्यवस्था निकटनंतरच्या हप्त्याच्या तारखेपूर्वी, कसूर करणाऱ्या वर्गणीदारास देय असलेली रक्कम मान्यताप्राप्त बँकेत ठेव म्हणून ठेवील. अशा रीतीने ठेव म्हणून ठेवलेली रक्कम, कसूर करणाऱ्या वर्गणीदारास देण्याच्या प्रयोजनासाठी असेल त्या शिवाय, कोणत्याही अन्य प्रयोजनासाठी कार्यचालकाकडून काढण्यात येणार नाही.

प्रकरण ५

बक्षिस मिळालेला वर्गणीदार

बक्षिस २४. सर्व पुढील वर्गण्या वजा न करता बक्षिसाची रक्कम घेण्यापूर्वी बक्षिस मिळालेला प्रत्येक वर्गणीदार मिळालेल्या पुढील वर्गण्या योग्य रीतीने दिल्या जाण्यासाठी पुरेसे तारण देईल आणि कार्यचालक असे तारण घेईल आणि वर्गणीदाराने कार्यचालक हा बक्षिस मिळालेला वर्गणीदार असेल तर, तो पुढील वर्गण्या यथोचितरीत्या दिल्या जाण्याठी तारण देणे प्रबंधकाचे समाधान होईल असे तारण देईल.

बक्षिस २५. बक्षिस मिळालेला प्रत्येक वर्गणीदार, चिट-फंड करारात उल्लेखिलेल्या वेळी आणि ठिकाणी मिळालेल्या व तारखेस नियमितपणे आपल्या वर्गण्या देईल आणि तसे करण्यात त्याने कसूर केल्यास, तो पुढील सर्व वर्गण्यांचे एकाचवेळी एकत्रित प्रदान करण्यास पात्र ठरेल. नियमितपणे वर्गणी देणे.

कार्यचालकाने २६. (१) कार्यचालकाने लेखी मागणी केली नसेल तर, त्यास कसूर करणाऱ्या बक्षिस मिळालेल्या लेखी वर्गणीदाराकडून सर्व भावी वर्गण्या एकत्रित देण्याबद्दल मागणी करता येणार नाही.

नोटीशीद्वारे २. कसूर करणाऱ्या बक्षिस मिळालेल्या वर्गणीदाराने पुढील वर्गण्यांची रक्कम एकत्रित देण्याबद्दल भावी कार्यचालकाने केलेल्या वादांमध्ये, सुनावणीसाठी जे तारीख निश्चित करण्यात आली असेल त्या तारखेस वर्गण्यांची किंवा तत्पूर्वी प्रतिवादी, त्या तारखेपर्यंतच्या वर्गण्यांची थकवाकी, चिट फंड करारात उपबंधित दराने किंवा दरसाल दर सोळा बारा या सरळ व्याजाच्या दराने—या दोहोंपैकी जे कमी असेल त्या दराच्या व्याजासह आणि वादीस देण्यासाठी म्हणून, वादाच्या खर्चाची रक्कम भरील; तेव्हा एतद्विरुद्ध कोणताही कशर झाला असला तरी, न्यायालय असो निदेश देणारी डिक्की काढील की, वादीस देण्यासाठी म्हणून, सर्व पुढील वर्गण्या ज्या तारखेस देय होतील त्या तारखेस किंवा त्यापूर्वी प्रतिवादी, त्या न्यायालयात ठेव म्हणून ठेवील आणि नियत तारखेस किंवा त्यापूर्वी कोणत्याही पुढील वर्गण्या देण्यात प्रतिवादीने कसूर केली तर, वादीस सर्व पुढील वर्गण्या आणि त्यावरील व्याज वजा प्रतिवादीने पूर्वीच ठेव म्हणून ठेवलेली कोणतीही रक्कम, डिक्कीची वजावणी करून वसूल करण्याची सुधा असेल :

परंतु, जर असा कोणताही वाद वचनपत्रासंदर्भात करण्यात आला असेल तर, वचनपत्रान्वये देय असलेली रक्कम ही, चिट फंडाच्या वर्गण्या देण्यासाठी आहे असे वचनपत्रात स्पष्टपणे नमूद करण्यात आले असेल त्याशिवाय स्पष्टपणे या पोट-कलमान्वये कोणतीही डिक्की काढण्यात येणार नाही.

(३) वर्गणीदाराकडून तारण म्हणून दिल्या गेलेल्या कोणत्याही मालमत्तेत किंवा तिच्या कोणत्याही भागात हितसंबंध असणाऱ्या कोणत्याही व्यक्तीस, या कलमाच्या पोट-कलम (२) खालील रक्कम देण्याचा हक्क असेल.

३. (४) कार्यचालकाने वसूल केलेल्या भावी वर्गण्यांच्या सर्व एकत्रित रकमा, त्यांची वसुली झाल्यापासून सात दिवसांच्या आत त्यांच्याकडून भाव्यताप्राप्त बँकेत ठेव म्हणून ठेवण्यात येतील. अशा रीतीने ठेव म्हणून ठेवलेली रक्कम भावी वर्गण्या देण्यासाठी म्हणूनच केवळ काढता येईल. एकत्रित प्रदानाच्या ऐवजी कोणतीही मालमत्ता संपादन करण्यात येईल तेव्हा ती, भावी वर्गण्यांच्या यथोचित प्रदानासाठी तारण म्हणून राहिल.

प्रकरण ६

हस्तांतरण

२७. (१) बक्षिस मिळालेल्या वर्गणीदाराकडून वर्गणी देण्यासंबंधीच्या कार्यचालकाच्या अधिकाराचे कार्य-प्रबंधकाच्या लेखी पूर्व परवानगीशिवाय, कोणतेही हस्तांतरण करता येणार नाही. चालकाच्या
- (२) बक्षिस मिळालेल्या वर्गणीदाराकडून वर्गणी देण्यासंबंधीच्या कार्यचालकाच्या अधिकाराचे असे अधिकाराच्या कोणतेही हस्तांतरण हे, बक्षिस न मिळालेल्या कोणत्याही वर्गणीदाराच्या किंवा बक्षिस मिळालेल्या परंतु हस्तांतरणा-रकम न दिलेल्या कोणत्याही वर्गणीदाराच्या हितसंबंधाना त्यामुळे बाधा पोहोचण्याचा संभव असेल तर, वरील ते निरर्थक ठरेल व याबाबतीत राज्य शासनाकडून शक्ती प्रदान करण्यात येईल अशा अधिकाऱ्या-निबंध कडून ते रद्द करण्यात येईल.
- (३) पोट-कलम (२) अन्वये, हस्तांतरणासंबंधी वर्गणीदाराकडून वाद निर्माण करण्यात आला तर, हस्तांतरणाच्या वेळी कार्यचालक पतदार होता आणि अशा हस्तांतरणामुळे अशा कोणत्याही वर्गणीदाराच्या हितसंबंधाना बाधा पोहोचण्याचा संभव नाही हे सिद्ध करण्याची जबाबदारी, हस्तांतरितावर राहिल.

२८. बक्षिस न मिळालेल्या वर्गणीदाराचे चिट-फंडांमधील त्याच्या अधिकारांचे प्रत्येक हस्तांतरण बक्षिस न हे, निदान दोन साक्षीदारांनी यथोचितरीत्या साक्षात्कृत केलेले व लेखी असेल आणि ते कार्यचालकाकडे मिळालेल्या वर्गणी-दाराच्या अधिकारांचे हस्तांतरण लेखी असणे.

२९. कलम २८ खालील प्रत्येक हस्तांतरणास, हस्तांतरिती पतदार नसेल किंवा हा अधिनियम घेऊन कार्यचालका-कोणत्याही विधीचे उपबंध निष्फळ करण्याच्या हेतूने हस्तांतरण करण्यात आले असेल त्याशिवाय, कडून कार्यचालकाकडून मान्यता देण्यात येईल. हस्तांतरणास मान्यता.

३०. कार्यचालकाकडून चिट-फंडांच्या पुस्तकांमध्ये कलम २७ किंवा कलम २८ अन्वये केलेल्या प्रत्येक पुस्तकांमध्ये हस्तांतरणाची नोंद, ताबडतोब करण्यात येईल आणि अशा नोंदीची खरी प्रत, कार्यचालकाकडून अशा हस्तांतरिती-नोंदीच्या तारखेपासून चौदा दिवसांच्या आत, प्रबंधकाकडे दाखल करण्यात येईल. च्या नावाची नोंद करणे.

प्रकरण ७

वर्गणीदारांची सर्वसाधारण सभा

३१. (१) कार्यचालकास, स्वतः पुढाकार घेऊन, कलम १० च्या पोट-कलम (१) किंवा त्रिवक्षित भावी पोट-कलम (२) मध्ये विनिर्दिष्ट करण्यात आलेल्या कोणत्याही बाबींशी संबंधित असलेले कोणतेही विचारात प्रस्ताव विचारात घेण्यासाठी, चिट फंडांच्या वर्गणीदारांची विशेष सर्वसाधारण सभा बोळवता येईल. घेण्यासाठी सभा कशा चरवाच्यात.

(२) कार्यचालक, बक्षिस न मिळालेल्या आणि बक्षिस मिळालेल्या परंतु रक्कम न दिलेल्या वर्गणीदारांच्या संख्येच्या पंचवीस टक्क्यांपेक्षा कमी नसतील इतक्या वर्गणीदारांच्या लेखी भागीदारी वरून अशी सभा बोलाविली आणि अशा रीतीने बोलावण्यात आलेली सभा, मागणी मिळाल्याच्या तारखेपासून तीस दिवसांच्या मुदतीच्या आत घेण्यात येईल आणि अशी मागणी मिळाल्याच्या तारखेपासून चौदा दिवसांच्या आत सभा बोलावण्यास कार्यचालक नकार देईल किंवा कसूर करील तर, बक्षिस न मिळालेल्या आणि बक्षिस मिळालेल्या परंतु रक्कम न दिलेल्या वर्गणीदारांच्या संख्येच्या पंचवीस टक्क्यांपेक्षा कमी नसतील इतक्या वर्गणीदारांना सभा बोलावता येईल.

(३) सभेचा उद्देश, तारीख, वेळ आणि ठिकाण निनिश्चित करणारी चौदा दिवसांपेक्षा कमी नसतील इतक्या दिवसांची नोंदीस, सर्व वर्गणीदारांना देण्यात येईल आणि प्रस्तावित निवेद्य ठरावांची हजेरत सुद्धा, मोटीशीसह त्यांना पाठविण्यात येईल.

(४) सभेच्या वेळी उपस्थित असलेले वर्गणीदार अद्ययाची निवड करतील.

प्रकरण ६

चिट फंडाची समाप्ती

विवक्षित ३२. (१) कार्यचालक व्यक्ती असेल त्याबाबतीत वी मृत्यू पावल्यास किंवा विकल मनाची बाबतीत झाल्यास किंवा अन्यथा असमर्थ झाल्यास, चिट फंडाच्या कराराच्या उपबंधानुसार चिट फंड चालू चिट फंड ठेवता येईल.

चालू ठेवण्यासाठी (२) नादारीबाबत अधिनियम, १९५५ अन्वये कार्यचालक नादार म्हणून अभिनिर्णित असेल किंवा उपबंध कलम १९ अन्वये त्याने चिट फंडातून नाव काढून घेतले असेल किंवा कोणत्याही हप्त्याच्या वेळी कलम ३१ अनुसार त्याबाबतीत घेण्यात आलेल्या, बक्षिस न मिळालेल्या आणि बक्षिस मिळालेल्या परंतु रक्कम न दिलेल्या वर्गणीदारांच्या सभेच्या वेळी समेत करण्यात आलेल्या विशेष ठरावाद्वारे समेत करण्यात येईल अशा निकट अनुवर्ती हप्त्याच्या पूर्वी, इतर कोणत्याही तारखेस, चिट फंड चालू ठेवण्यात कसूर करील त्याबाबतीत, अशा ठरावाद्वारे प्राधिकृत करण्यात आलेल्या बक्षिस न मिळालेल्या किंवा बक्षिस मिळालेल्या परंतु रक्कम न दिलेल्या एका किंवा अधिक वर्गणीदारांनी, चिट फंड पुढे चालू ठेवण्यासाठी चिट फंडाच्या करारातील कोणत्याही उपबंधाच्या अभावी, कार्यचालकाची जागा घेता येईल आणि तो चिट फंड पुढे चालू ठेवण्यासाठी किंवा चिट फंड पुढे चालू राहण्यासाठी इतर व्यवस्था करता येईल.

चिट फंडाची समाप्ती ३३. (अ) सर्व वर्गणीदारांच्या देय रकमांची फेड झालेली असून चिट फंडाच्या कराराच्या निश्चित केलेला कालावधी संपलेला असेल तेव्हा; किंवा

(ब) बक्षिस न मिळालेल्या आणि बक्षिस मिळालेल्या परंतु रक्कम न दिलेल्या सर्व वर्गणीदारांची चिट फंडाच्या समाप्तीसाठी लेखी संमती दिली असेल आणि अशा संमतीची एक प्रत, या अधिनियमाच्या कलम ३४ अन्वये आवश्यक असल्याप्रमाणे प्रबंधकाकडे दाखल करण्यात आली असेल तेव्हा; किंवा

(क) कार्यचालक व्यक्ती असेल त्याबाबतीत, ती मृत्यू पावेल किंवा विकल मनाची होईल किंवा अन्यथा असमर्थ होईल तेव्हा आणि चिट फंडाच्या कराराच्या उपबंधानुसार चिट फंड चालू राहिला नसेल तेव्हा; किंवा चिट फंड समाप्त झाला असल्याचे मानण्यात येईल.

परंतु, कार्यचालक एखादी भागीदारी संस्था असेल त्याबाबतीत, एखादा भागीदार मृत्यू पावला किंवा विकल मनाचा झाला किंवा अन्यथा असमर्थ झाला तर, चिट फंड समाप्त झाल्याचे मानण्यात येणार नाही आणि उत्तरजिवी भागीदार, चिट फंडाच्या करारात एतद्विरुद्ध कोणताही उपबंध असला तरी, चिट फंड चालू ठेवेल किंवा ठेवतील.

३४. कलम १९ मध्ये उल्लेख केलेल्या प्रत्येक अनुमतीची आणि कलम ३३ मध्ये उल्लेख अनुमतीची केलेल्या प्रत्येक संमतीची खरी प्रत, अशा अनुमतीच्या किंवा संमतीच्या तारखेसह, कार्यचालकाकडून किंवा संमती- किंवा यशस्विती, उत्तरजीवी भागीदाराकडून, अशा अनुमतीच्या किंवा संमतीच्या तारखेपासून ची प्रत प्रबंधकाकडे चौदा दिवसांच्या आत, प्रबंधकाकडे दाखल करण्यात येईल.

प्रबंधकाकडे दाखल करणे. बक्षिस न-

३५. कलम ३३, खंड (अ) आणि (ब) मध्ये निर्दिष्ट केलेल्या प्रकरणांव्यतिरिक्त—
(अ) चिट फंडाच्या करारात अन्यथा उपबोधित केले नसेल तर, बक्षिस न मिळालेल्या प्रत्येक मिळालेल्या वर्गणीदारास, त्याला मिळालेल्या, कोणत्याही असल्यास, लाभांशाबद्दल कोणतीही रूपात केलेल्या वर्गणीदाराच्या वर्गणीचा शिवाय चिट फंडाच्या समाप्तीच्या वेळी आपली वर्गणी परत मिळण्याचा हक्क असेल परतावा.

परंतु, बक्षिस न मिळालेल्या वर्गणीदाराचे अधिकार ज्या व्यक्तीकडे या अधिनियमाची कलमे २८, २९ आणि ३० यांच्या उपबंधानुसार हस्तांतरित करण्यात आले असतील अशा कोणत्याही व्यक्तीस, स्वतःच्या वर्गणीव्यतिरिक्त या खंडात विनिर्दिष्ट केलेल्या जातीस अधीन राहून अशा बक्षिस न मिळालेल्या वर्गणीदाराने दिलेली वर्गणी परत मिळण्याचा हक्क असेल.

(ब) चिट फंडाच्या करारात प्रथमतः निश्चित केलेल्या तारखेच्या अगोवर चिट फंड समाप्त झाल्यास, ज्या तारखेस बक्षिस न मिळालेल्या वर्गणीदारास, त्याबद्दल नोटीस मिळाली असेल त्या तारखेस, त्याचा हक्क निर्माण झाल्याचे मानण्यात येईल.

३६. चिट फंडाच्या कार्यचालकाकडून चिट फंडासंबंधात ऋण देय असतील आणि अशा कार्य- वर्गणीदाराची चालकाकडून इतर ऋणसुद्धा देय असतील त्याबाबतून, वर्गणीदारांना देय असलेली चिट फंडाची देणी हा चिट फंडाच्या ऋण, चिट फंडाच्या मत्तावरील प्रथम भार असतील.

चिट फंडाच्या मत्तावरील प्रथम भार असणे.

प्रकरण ९

इस्तऐवजांची तपासणी

३७. चिट फंड करारात विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशी दोन तपासणी अंशित नसलेली चिट फंडाचे फी भरल्यास प्रत्येक कार्यचालक बक्षिस न मिळालेल्या आणि बक्षिस मिळून रक्कम न दिलेल्या अभिलेख वर्गणीदारांना, चिट फंडाच्या सोडतीच्या कोणत्याही दिवशी किंवा चिट फंड करारात उपबोध करण्यात तपासण्यास येईल अशा दिवशी व अशा वेळामध्ये, बक्षिस मिळालेल्या वर्गणीदाराकडून घेतलेली किंवा स्वतः कार्यचालकाने कार्यचालकानेच वर्गणीदार या नात्याने दिलेली प्रतिभूति बंधपत्रे आणि दस्तऐवज, पावत्या व वर्गणीदारास चिट फंडाचा ताळेबंद, नफ्यातोटाचा हिशेब लेखा पुस्तके व पासबुके यांसह सर्व अभिलेख आणि मुद्रा देणे. चिट फंडाची प्रत्यक्ष आर्थिक स्थिती ज्यावरून कळेल असे इतर अभिलेख यांची तपासणी करण्यास सर्व बाजनी सबलती येईल.

३८. एखाद्या चिट फंडाशी संबंधित सर्व अभिलेख, कार्यचालकाकडून जसेच्या तसे जतन करण्यात येतील कार्यचालका आणि चिट फंडाच्या समाप्तीच्या तारखेपासून सहा वर्षांच्या मुदतीपर्यंत, ते ठेवण्यात येतील. चिट फंडाचे अभिलेख जतन करणे.

३९. (१) प्रबंधकास किंवा संचालकाने याबाबतून प्राधिकृत केलेल्या कोणत्याही अधिकाराचा, चिट फंडाची कार्यचालकास रीतसर लेखी नोटीस दिल्यानंतर, चिट फंडाची पुस्तके व सर्व अभिलेख यांची पुस्तके व अभिलेख तपासणी करता येईल.

(२) नोटीशीत उल्लेखिलेल्या वेळी व जागी, प्रबंधक किंवा पोट-कलम (१) अन्वये प्राधिकृत तपासणी केलेला अधिकारी माध्यमपुढे चिट फंडाची पुस्तके व अभिलेख सादर करणे आणि त्यास आवश्यक वाटेल अशी माहिती त्याला पुरवणे हे प्रत्येक कार्यचालकावर बंधनकारक असेल.

परंतु, तपासणीसाठी विहित करण्यात येईल अशी फी कार्यचालक आगाऊ देईल तर, अशी तपासणी कार्यचालकांच्या जागामध्येच करता येईल :

आणखी असे की, कार्यचालक हा बँक व्यवहाराच्या नियमनाबाबत अधिनियम, १९४९ यामध्ये व्याख्या केल्याप्रमाणे बँकेचा व्यवहार करणारी कंपनी असेल तर अशी तपासणी कंपनीच्या जागामध्येच आणि कामाच्या दिवशीच केवळ करण्यात येईल आणि कार्यचालक, तपासणीसाठी विहित करण्यात येईल अशी फी देईल.

प्रकरण १०

चिट फंडाचे समापन करणे

४०. बहुसुबईत नोंदलेल्या चिट फंडाच्या संबंदात शहर दिवाणी न्यायालयास आणि इतरत्र तपास नोंदलेल्या चिट फंडाच्या संबंदात, अधिकारिता असलेल्या जिल्हा न्यायालयास पुढील सर्व किंवा तरता कोणत्याही कारणांवरून चिट फंडाचे समापन करता येईल.

- ल. (अ) कलम ३३, खंड (क) अन्वये चिट फंड समाप्त झाला असेल तर;
- (ब) कलम १३ मध्ये विनिर्दिष्ट केलेले तारण देण्यात कार्यचालकाने कसूर केली असेल किंवा तारणाचे स्वरूप किंवा त्याचे मूल्य याची मोठ्या प्रमाणात हानी होईल अशा रीतीने त्या-संबंधात कोणतेही कृत्य त्याने केले असेल तर; किंवा
- (क) या अधिनियमाच्या उपबंधानुसार जर त्याने चिट फंडाचा पैसा ठेव म्हणून ठेवण्यात कसूर केली तर; किंवा
- (ड) वर्गणीदारास देय असलेली रक्कम देण्यास कार्यचालक असमर्थ आहे याबद्दल न्याया-लयाची खात्री पटेल अशा रीतीने सिद्ध झाले तर; किंवा
- (इ) चिट फंडामधून कोणत्याही वर्गणीदारास देय असलेल्या रकमांसंबंधात त्या वर्गणीदाराच्या वतीने पक्षी देण्यात आलेली, कोणत्याही न्यायालयाची डिक्री किंवा आदेश याची बजावणी किंवा त्यासंबंधीची इतर कार्यवाही, (रकमेची) संपूर्णतः किंवा अंशतः पूर्ती झाल्याशिवाय परंतु करण्यात आली असेल तर; किंवा
- (फ) बक्षिस मिळालेल्या वर्गणीदाराकडून तारण देण्यासंबंधात कार्यचालकाने लबाडी केली आहे किंवा संगतमत केले आहे असे सिद्ध करण्यात आले असेल तर; किंवा
- (ग) कार्यचालकाने, वर्गणीदार या नात्याने, भावी वर्गण्यांसाठी पुरेसे तारण दिल्याशिवाय बक्षिसाच्या रकमेचा विनियोग केला असेल तर; किंवा
- (ह) चिट फंडाचे समापन करणे न्याय्य व रास्त असेल तर.
- स्पष्टीकरण.—खंड (ड) च्या प्रयोजनांसाठी वर्गणीदारास देय असलेली रक्कम देण्यास कार्य-चालक असमर्थ आहे किंवा कसे हे ठरविताना, न्यायालय चिट फंडासंबंधातील त्याची घटनापेक्षा आणि संभवनीय वायित्त्वे विचारात घेईल :

परंतु, कपण्याबाबत अधिनियम, १९५६ याच्या अर्थानुसार एखाद्या कंपनीकडून चालवण्यात येणाऱ्या चिट फंडाचे समापन, केवळ त्या अधिनियमान्वये अधिकारिता असणाऱ्या न्यायालया-कडून करण्यात येईल.

४१. चिट फंडाच्या समापनासाठी न्यायालयाकडे करावयाचा अर्ज हा, कोणत्याही बक्षिस न मिळा-लेल्या किंवा बक्षिस मिळालेल्या परंतु रक्कम न मिळालेल्या कोणत्याही वर्गणीदाराकडून किंवा प्रबंधकाकडून दिवाणी व्यवहार संहिता, १९०८ द्वारे विहित करण्यात येईल अशा रीतीने, सही करून पडताळणी केलेल्या विनंती अर्जाच्या स्वरूपात असेल ;

परंतु, (अ) चिट फंडामधील ज्यांची एकूण वर्गणी ही बक्षिस न मिळालेल्या व बक्षिस मिळून रक्कम न देण्यात आलेल्या सर्व वर्गणीदारांनी वर्गणी म्हणून दिलेल्या रकमेच्या निदान पंचवीस टक्के असेल अशा बक्षिस न मिळालेल्या व बक्षिस मिळून रक्कम न मिळालेल्या वर्गणीदारांनी असा विनंती अर्ज सादर केला नसेल, किंवा

(ब) राज्य शासनाच्या पूर्व संजुरीसह, असा विनंती अर्ज सादर करण्यात आला नसेल. तर, कलम ४०, खंड (ड) किंवा (ह) अन्वये चिट फंडाच्या समापनासाठी कोणताही अर्ज सादर करता येणार नाही.

स्पष्टीकरण.—या परंतुकाच्या प्रयोजनासाठी, तिकिटाच्या एखाद्या भागाचा वर्गणीदार हा अशा आशाच्या सयदिपर्यंतच वर्गणीदार असल्याचे समजण्यात येईल.

४२. या अधिनियमाची कलमे ४० व ४१ यांमध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, नादार म्हणून आपणास नादारी किंवा अभिनिर्णीत करण्याबद्दल कार्यचालकाविरुद्ध त्या त्या वेळी अमलात असलेल्या नादारी संबंधीच्या परिसमापन विधी अन्वये कामकाज अनिर्णीत असेल किंवा कार्यचालक कंपनी असेल तेव्हा, अशा कंपनी विरुद्ध यामुळे समा- न्यायालयात कंपनीच्या समापनाबद्दलचे कामकाज अनिर्णीत असेल तर, न्यायालयाकडून चिटपनाच्या काम- फंडाच्या समापनाबद्दल कोणताही विनंती-अर्ज दाखल करून घेतला जाणार नाही.

काजास
रोध होणे.

४३. चिट फंडाच्या समापनाचा आदेश, चिट फंडातून ज्यांना रकमा देय असतील अशा सर्व वर्गणी- समापनाच्या दारांच्या पक्षी प्रवर्तित होईल आणि समापनाचा अर्ज सादर करण्यात आल्याच्या वेळेपासून त्याचा आदेशाचा प्रारंभ झाल्याचे समजण्यात येईल.

प्रारंभ व
परिणाम.

४४. न्यायालयास, कार्यचालक किंवा चिट फंडासंबंधात ज्यांना रकमा देय असतील असे कोणतेही न्यायेत वर्गणीदार यांनी अर्ज सादर केल्यानंतर, या अधिनियमाअन्वये चिट फंडाच्या समापनासाठी अर्ज सादर करण्यात आल्यावर कोणत्याही वेळी आणि अंतरिम धारकाच्या नियुक्तीबाबतचा किंवा चिट फंडाच्या समापनासंबंधीचा आदेश देण्यापूर्वी, न्यायालयास योग्य वाटतील अशा अटीवर, चिट फंडातून देय असलेल्या रकमांच्या वसुलीसंबंधी कार्यचालकाविरुद्ध दाखल केलेल्या कोणत्याही वादातील किंवा कामकाजातील पुढील कार्यवाही निरोधित करता येईल.

४५. अर्जाची सुनावणी झाल्यावर, न्यायालयास, खर्चासंबंधीच्या आदेशासह किंवा तशा अर्जाची सुना- आदेशाशिवाय, उक्त अर्ज फेटाळता येईल किंवा सुनावणी बिनशर्त किंवा शर्त तहकूब करता येईल किंवा वर्गणीदारांच्या त्यास योग्य वाटेल असा अंतरिम किंवा इतर कोणताही आदेश देता येईल.

न्यायालयाच्या
शक्ती.

४६. चिटफंडाच्या समापनाचा आदेश देण्यात आल्यावर, त्या चिट फंडासंबंधात रकमा ज्यांना चिट फंडाची देय असतील अशा वर्गणीदारांमध्ये वाटप करण्यासाठी त्या चिटफंडाची संपूर्ण मत्ता न्याया- मत्ता वाटपा- लयाकडे निहित असेल आणि न्यायालय त्या बाबतीत त्यास योग्य वाटेल त्याप्रमाणे, आदेश साठी न्याया- लयाकडे (धारकाची नियुक्ती धरून) देईल.

निहित असणे.

४७. न्यायालयाने समापनाचा आदेश दिल्यावर, न्यायालयाच्या परवानगीने आणि न्यायालय समापनाचे लादील अशा अटीवर असेल त्याशिवाय, चिट फंडासंबंधी वर्गणीदारास देय असलेल्या रकमांच्या वसुली- आदेश काढ- साठी त्यास कार्यचालकाविरुद्ध कोणताही वाद्द किंवा इतर न्यायालयीन कार्यवाही चालू ठेवता किंवा सुरू प्यात आल्या- करता येणार नाही.

नंतर वाद
स्थगित होणे.

४८. (१) समापनाचा आदेश दिल्यावर समापनाच्या कामकाजातील विनंती-अर्जदार आणि समापनाच्या धारक यांनी, आदेश दिल्याच्या तारखेपासून एक महिन्याच्या आत त्या आदेशाची एक प्रत प्रबंधकाकडे आदेशाची दाखल करणे हे त्यांचे कर्तव्य असेल :

प्रत
प्रबंधकाकडे

परंतु, प्रबंधकास अशा विनंती-अर्जदाराने किंवा धारकाने लेखी अर्ज केल्यावर स्वेच्छेनुसार अशी दाखल करणे कोणतीही प्रत सादर करण्यासाठी पंधरा दिवसांपेक्षा अधिक नसेल अशी आणखी मुदत देता येईल.

(२) समापनाच्या आदेशाची प्रत दाखल करण्यात आल्यावर प्रबंधक त्या चिट फंडासंबंधातील आपल्या पुस्तकात त्याची नोंद करील आणि असा आदेश देण्यात आल्याबद्दल शासकीय राजपत्रात अधिसूचित करील.

कार्यचालक ४९. चिट फंडाच्या समापनाचे कामकाज अनिर्णीत असताना कार्यचालक नादार म्हणून अर्ज नादार निर्णीत होईल किंवा कार्यचालक कंपनी असेल तेव्हा न्यायालयाने कंपनी समाप्त करण्याबद्दल आदेश दिला ठरल्यावर असेल तर या अधिनियमाखालील समापनाचे कामकाज बंद होईल आणि चिट फंडाच्या मतेच्या वाटाचे समापनाचे काम, कलमे ३६ आणि ४४ मधील उपबंधास अधीन राहून नादारीबाबतचे न्यायालय किंवा अकारिधिति कामकाज कंपनीचे समापन करणारे न्यायालय यांच्याकडून करण्यात येईल. कार्यचालकाविरुद्ध निरनिराळ्या न्यायास्थगित होणे लयांमध्ये नादारीबाबतचे कामकाज अनिर्णीत असेल त्या बाबतीत उच्च न्यायालयास, त्यास योग्य वाटेक व नादारी-त्वाप्रमाणे उक्त कामकाज एका न्यायालयामधून दुसऱ्या न्यायालयाकडे हस्तांतरित करता येईल.

बाबतचे
कामकाज
हस्तांतरित
होणे.

क्षुल्लक ५०. (१) चिट फंडाच्या समापनासाठी सादर केलेला अर्ज फेटाळण्यात आल्यास आणि कारणावरून क्षुल्लक कारणावरून किंवा दास देण्याच्या उद्देशाने अर्ज करण्यात आल्याबद्दल न्यायालयाची केलेल्या खात्री झाली असेल तेव्हा, न्यायालयास, अर्ज व त्यासंबंधीचे कामकाज यामुळे कार्यचालकास किंवा जो कोणताही खर्च करावा लागला असेल किंवा त्यास जी कोणतीही क्षति पोहोचली असेल तापदायक त्याबद्दल भरपाई म्हणून न्यायालयास वाजवी वाटेल अशी, पाचशे रुपयांहून अधिक रक्कम तसणारी अर्जाबद्दल रक्कम देण्याबद्दल अर्जदाराविरुद्ध निर्णय देता येईल आणि उक्त निर्णय डिक््री असल्याप्रमाणे भरपाई अशी रक्कम वसूल करता येईल.

(२) पोट-कलम (१) खाली कोणतीही रक्कम देण्याबद्दलच्या निर्णयामुळे अशा अर्जाच्या संबंधातील भरपाई भरपाईसाठी कोणताही दावा दाखल करण्यास रोख होईल.

अपील ५१. कार्यचालकास, कोणत्याही वर्गणीदारास, धारकास किंवा चिट फंडाच्या समापनाच्या करण्याचा फासकाजातील न्यायालयाच्या निर्णयामुळे किंवा आदेशामुळे नुकसान पोहोचलेल्या इतर कोणत्याही अधिकार व्यक्तीस अशा निर्णयाच्या किंवा आदेशाच्या तारखेपासून दोन महिन्यांच्या आत उच्च न्यायालयाकडे अपील सादर करता येईल.

अवधी. ५२. (१) या अधिनियमान्वये चिट फंडाच्या समापनास नकार देणारा आदेश देण्यात आला असेल त्या बाबतीत, बक्षिस न मिळालेल्या वर्गणीदाराच्या बाबतीत, समापनाचा अर्ज सादर करण्यात आल्याच्या तारखेपासून अशा आदेशाच्या तारखेपर्यंत चिट फंड निलंबित झाल्याचे समजण्यात येईल आणि चिट फंड करारात कोहीही असले तरी, समापनाचा अर्ज सादर करण्यात आल्याच्या तारखेस ज्याने (वर्गणी देण्यात) कसूर केली नसेल अशा बक्षिस न मिळालेल्या कोणत्याही वर्गणीदारास, उक्त अर्ज फेटाळण्यात आल्याच्या तारखेस कसूर करणारा म्हणून समजण्यात येणार नाही.

(२) या अधिनियमान्वये चिट फंडाच्या समापनास नकार देणारा आदेश देण्यात आला असेल त्या बाबतीत (ज्यासंबंधी न्यायालयाची परवानगी घेतली असेल असा वाद किंवा अर्ज खेरीज करून) जो कोणताही वाद करता आला असता किंवा जी न्यायालयीन कार्यवाही करता आली असती अशी कोणतीही इतर न्यायालयीन कार्यवाही किंवा वाद दाखल करण्यासाठी, विहित केलेल्या अवधीची गणना करतांना, अर्ज सादर केल्याच्या तारखेपासून चिट फंडाच्या समापनास नकार देणाऱ्या आदेशाच्या तारखेपर्यंतची मुदत वगळण्यात येईल.

(३) चिट फंडाच्या समापनाबद्दलच्या कामकाजात अंतिम लाभांश घोषित केल्यानंतर वर्गणीदारास देय असलेल्या रकमेच्या कोणत्याही शिल्लकेबाबत व्यक्तितः कार्यचालकाविरुद्ध वाद किंवा अर्ज करण्यात येण्यातील वर्गणीदाराच्या अधिकारास या अधिनियमातील कोणत्याही मजकुरामुळे बाधा पोहोचणार नाही आणि अशा कोणत्याही वादासाठी किंवा अर्जासाठी विहित केलेल्या अवधीची गणना करतांना, चिट फंडाच्या समापनाचा अर्ज सादर केल्याच्या तारखेपासून अंतिम लाभांश घोषित केल्याच्या तारखेपर्यंतची मुदत वगळण्यात येईल.

प्रकरण ११

चिटफंड संघटनेची स्थापना, तपासणी आणि फी

५३. (१) या अधिनियमाची प्रयोजने पार पाडण्याकरिता राज्य शासन, शासकीय चिट फंड राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे, चिट फंड संचालक म्हणून एका व्यक्तीची नियुक्ती करील. संघटनेचे अधिकारी.

(२) राज्य शासन, तशाच अधिसूचनेद्वारे, या अधिनियमाच्या प्रयोजनासाठी शासनास आवश्यक वाटतील तेवढ्या संख्येइतके चिट फंड प्रबंधक व चिटफंड निरीक्षकही नियुक्त करील.

(३) संचालक, त्याला आवश्यक वाटेल तेवढ्या संख्येइतके चिट फंड लेखापरीक्षक नियुक्त करील. संचालकास, इतर अधिकारी व व्यक्ती यांचीसुद्धा नियुक्ती करता येईल व त्यांना त्याला आवश्यक वाटेल त्याप्रमाणे, पदनामे देता येतील.

(४) संचालकाची संधा महाराष्ट्र राज्यभर अधिकारिता राहिल आणि तो, या अधिनियमाद्वारे किंवा तदन्वये उपबंधित करण्यात येतील अशा शक्तींचा वापर करील व अशी कर्तव्ये व कामे पार पाडेल. इतर सर्व अधिकार्यांना, राज्य शासन शासकीय राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे विनिर्दिष्ट करील अशा स्थानिक क्षेत्रांमध्ये अधिकारिता राहिल आणि ते, संचालकाचे सर्वसाधारण अधीक्षण, निदेशन व नियंत्रण यांखाली, या अधिनियमाद्वारे किंवा तदन्वये उपबंधित करण्यात येतील अशा शक्तींचा वापर करतील व अशी कर्तव्ये आणि कामे पार पाडतील.

५४. या अधिनियमान्वये कार्यसंचालकाने चालवलेल्या कोणत्याही चिटफंडात हितसंबंध असणाऱ्या प्रबंधकाच्या कोणत्याही व्यक्तीस, विहित करण्यात येईल अशी फी दिल्यानंतर,— कार्यालयात

(अ) प्रबंधकाने अशा चिटफंडाबाबत ठेवलेल्या दस्तऐवजांची तपासणी करता येईल; आणि दस्तऐवजांचे तपासणी

(ब) अशा कोणत्याही दस्तऐवजांची प्रत किंवा त्यातील उतारा यांची प्रत प्रबंधकाद्वारे प्रमाणित करून घेण्यासाठी मिळवता येईल.

५५. (१) पुढील गोष्टींसाठी राज्य शासन वेळोवेळी विहित करील अशी फी प्रबंधकाला फी वसवणे देण्यात येईल :—

- (अ) कलम ४ अन्वये चिटफंडाच्या उप-विधींची नोंदणी करणे ;
- (ब) कलम ८ अन्वये चिटफंडाच्या प्रारंभासंबंधीचे प्रमाणपत्र देणे ;
- (क) कलमे १२, २१, २२, ३० आणि ३४ अन्वये चिटफंड करारपत्र व दस्तऐवज यांच्या प्रती चिटफंडाच्या प्रबंधकाकडे दाखल करणे ;
- (ड) कलम १७ अन्वये कार्यसंचालकांच्या लेखांची लेखा परीक्षा करणे ;
- (इ) कलम ५४ अन्वये दस्तऐवजांची किंवा त्या कलमाखालील प्रमाणपत्र, उतारा किंवा कोणत्याही दस्तऐवजांची प्रत यांची तपासणी करणे ;
- (फ) या अधिनियमाची प्रयोजने अंमलात आणण्याकरिता राज्य शासनास आवश्यक वाटतील अशा इतर कोणत्याही बाबी.

(२) पोट-कलम (१) अन्वये देय असलेल्या फीचा तक्ता प्रबंधकाच्या कार्यालयात सूचना-फलकावर प्रदर्शित करण्यात येईल.

प्रकरण १२

संकीर्ण

५६. (१) (अ) कलम ४ अन्वये चिट फंडाच्या आणि त्याच्या उप-विधींच्या नोंदणीचे प्रमाण-अपिले पत्र माकारणाऱ्या ;

(ब) कलम ८, पोट-कलम (२) अन्वये चिटफंडाच्या प्रारंभासंबंधीचे प्रमाणपत्र देण्याचे माकारणाऱ्या ;

भाग आठ२२

(क) कलम १३ अन्वये किंवा कलम २४ अन्वये तारण स्वीकारण्यास नकार देणाऱ्या; किंवा
(ड) कलम १३ चे पोट-कलम (४) अन्वये रोख तारण किंवा राज्य शासनाचे रोख मुक्त
करण्यासाठी आदेश देण्याचे नाकारणाऱ्या;

प्रबंधकाच्या निर्णयामुळे नुकसान पोहोचलेल्या कोणत्याही कार्यचालकास असा निर्णय त्यास
कळवल्यापासून तीस दिवसांच्या आत चिटफंड संचालकाकडे अपील करता येईल.

(२) प्रबंधकाच्या कलम २७, पोट-कलम (१) खालील आदेशामुळे किंवा त्या कलमाच्या पोट-कलम
(२) अन्वये राज्य शासनाने शक्ती प्रदान केलेल्या अधिकाऱ्याच्या आदेशामुळे नुकसान पोहोचलेल्या
कोणत्याही कार्यचालकास किंवा इतर कोणत्याही व्यक्तीस, असा आदेश तिला कळविण्यात आल्या-
पासून तीस दिवसांच्या आत चिटफंड संचालकाकडे अपील करता येईल.

(३) संचालकास, अपिलकारास आपले म्हणणे मांडण्याची संधी दिल्यानंतर, पोट-कलम (१)
किंवा पोट-कलम (२) अन्वये केलेल्या अपिलावर, त्यास योग्य वॉटेल असा आदेश देता येईल.

विवक्षित ५७. प्रबंधकास, हवेच्छा निर्णयानुसार आणि कलम २१ चे पोट-कलम (२), कलम २२ चे पोट-कलम
प्रकरणांमध्ये (२) कलम ३० आणि कलम ३४ च्या कोणत्याही उपबंधात विनिर्दिष्ट केलेल्या चौदा दिवस
चिलंब मुदतीच्या आत कोणत्याही कार्यचालकाने लेखी अर्ज केल्यानंतर, वर निर्दिष्ट कोणत्याही कलमाच्या
क्षमापित उपबंधान्वये कोणत्याही दस्तऐवजाची प्रत दाखल करण्यासाठी, पंधरा दिवसांपेक्षा अधिक नाही
करण्याची इतकी आणखी मुदत कार्यचालकास देता येईल.

प्रबंधकाची
शक्ती.

शास्ती.

५८. (१) जी कोणतीही व्यक्ती, कलम ३, ५ किंवा ८ यांच्या कोणत्याही उपबंधांचे उल्लं-
घन करील किंवा उल्लंघन करण्यास अप्रेरणा देईल, ती व्यक्ती, अपराधसिद्धीनंतर, दोन वर्षा-
पर्यंत वाढविता येईल इतक्या मुदतीच्या कारावासाच्या किंवा दोन हजार रुपयांपर्यंत वाढविता
येईल इतक्या दंडाच्या किंवा या दोन्ही शिक्षांस पात्र होईल:

परंतु, न्यायालयाच्या निकालपत्रात उल्लेख करणे आवश्यक असेल अशा, एतद्विषय, विशेष
व पर्याप्त कारणांच्या अभावी, कारावास हा सहा महिन्यांपेक्षा कमी मुदतीचा व दंड हा एक हजार
रुपयांपेक्षा कमी असणार नाही.

(२) (अ) कलम ७ अन्वये चिटफंड करार किंवा कलम १२, कलम २१ चे पोट-कलम (२),
कलम २२ चे पोट-कलम (२), कलम ३० किंवा कलम ३४ अन्वये कोणत्याही दस्तऐवजाची
प्रत सादर करण्यासाठी विहित केलेल्या कालावधीत किंवा कलम ५७ अन्वये सादर करण्यासाठी
दिलेल्या आणखी मुदतीत, असा करार किंवा दस्तऐवजाची प्रत जो दाखल करणार नाही; किंवा

(ब) कलम ९, कलम १३ चे पोट-कलम (१) किंवा (२), कलम १५, कलम १६, कलम
१७ चे पोट-कलम (१) किंवा (२), कलम २१ चे पोट-कलम (१), कलम २२ चे पोट-कलम
(१), कलम २३, कलम २४, कलम २६, कलम ३०, कलम ३७, कलम ३८ व कलम ३९ चे
पोट-कलम (२), यांच्या कोणत्याही उपबंधांचे जो उल्लंघन करील; किंवा

(क) चिटफंडाच्या सोडतीची तारीख वेळ व ठिकाण यासंबंधात चिटफंड करारातील
आवश्यक गोष्टींचे पालन करण्यात जी कसूर करील,
असा कोणताही कार्यसंचालक, दोषसिद्धीनंतर, पंचवीस रुपयांपेक्षा कमी व दोनशे रुपयांपेक्षा
अधिक नसेल अशा दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

(३) या अधिनियमाच्या कोणत्याही उपबंधानुसार किंवा त्या उपबंधाच्या प्रयोजनांसाठी आवश्यक
असेल अशा कोणत्याही दस्तऐवजातील कोणत्याही महत्त्वांच्या तपशीलाबाबत एखादे विधान छोटे
आहे हे माहित असूनही बुद्धिपुरस्सर असे छोटे विधान जी कोणतीही व्यक्ती करील ती, अपराध
सिद्धीनंतर, एक वर्षापर्यंत वाढविता येईल इतक्या मुदतीच्या कारावासाच्या शिक्षेस किंवा पाचशे
रुपयांपेक्षा कमी व एक हजार रुपयांपेक्षा अधिक नसेल अशा दंडाच्या शिक्षेस किंवा या दोन्ही
शिक्षांस पात्र होईल.

६१५

(४) या कलमाच्या पोट-कलम (१) अन्वये सिद्धापराधी ठरविलेल्या किंवा या कलमाच्या पोट-कलम (२) किंवा (३) अन्वये तीन वेळा सिद्धापराधी ठरविलेल्या कोणत्याही कार्यचालकास कोणत्याही प्रबंधकाकडे पुढील चिट फंडाच्या नोंदणीसाठी तीन वर्षांच्या मुदतीकरिता प्रतिरोधित करण्यात येईल.

६९. महानगर दंडाधिकार्याच्या किंवा प्रथम वर्गाच्या न्याय दंडाधिकार्याच्या न्यायालयापेक्षा अपराधांची कनिष्ठ असलेल्या कोणत्याही न्यायालयास या अधिनियमाखालील कोणत्याही शिक्षायोग्य अपराधांची दखल न्यायचीकशी करता येणार नाही.

६०. या अधिनियमाख्ये कोणताही वंड बसविण्याच्या न्यायालयास, दंडाची संपूर्ण रक्कम किंवा दंडाच्या तिन्हा कोणताही भाग, कार्यवाहीच्या खर्चासाठी किंवा तो देण्यासाठी द्यावा असा निदेश देता येईल. रकमेचा विनियोग.

१९७४ ६१ (१) फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ यामध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, या अपराध ची २ बाबतीत राज्य शासनाने शक्ती प्रदान केलेल्या कोणत्याही अधिकाऱ्यास, कोणत्याही वेळी, अशा आपसात अधिकाऱ्याकडून निश्चित करण्यात येईल अशी भरवाई मिळाल्यावर, या अधिनियमाच्या पूर्वगामी मिटवणे उपबंधाख्ये शिक्षायोग्य असलेला कोणताही अपराध आपसात मिटवता येईल.

(२) पोट-कलम (१) अन्वये कोणताही अपराध आपसात मिटवण्यात येईल तेव्हा, अपराध्यास, तो अभिरक्षित असेल तर, मुक्त करण्यात येईल, व आपसात मिटवलेल्या अपराधाच्या बाबतीत त्याच्याविरुद्ध कोणताही पुढील कार्यवाही चालविण्यात येणार नाही.

६२. (१) कोणताही व्यक्ती, या अधिनियमाच्या उपबंधांचे उल्लंघन करून कोणत्याही कोणत्याही ठिकाणी चिट फंड चालवीत आहे किंवा तो चालविण्यास जबाबदार आहे असे प्रबंधकास किंवा कलम जागेत प्रवेश ५३ अन्वये नियुक्त केलेल्या निरीक्षकास सकारण वाटेल तर, त्यास लेखी नमूद करावयाच्या करून झडती कारणांसाठी, सूर्यादय व सूर्यास्त यांमधील कोणत्याही वेळी, अशा कोणत्याही जागेत, घरात, इमारतीत, घेण्याची छपरीत, आवांरात किंवा तंबूत प्रवेश करता येईल व झडती घेता येईल व आवश्यक असतील आणि अशी पुस्तके, नोंदणीपुस्तके, लेखे किंवा दस्तऐवज जप्त करता येतील. दस्तऐवज

परंतु, प्रबंधकान किंवा निरीक्षकाने अशा जागेतून कोणतेही पुस्तक, नोंदणीपुस्तक, लेखे इत्यादी जप्त किंवा दस्तऐवज नेल्यास, ह्याने ह्या जागेच्या प्रभारी व्यक्तीस, त्याने अशा तऱ्हेने नेलेल्या करण्याची पुस्तकाचे, नोंदणीपुस्तकाचे, लेखाचे किंवा दस्तऐवजाचे वर्णन असलेली पावती दिली पाहिजे शक्ती. व ती (पुस्तके इ.) फक्त त्यांच्या तपासणीच्या किंवा खटल्याच्या प्रयोजनार्थ आवश्यक असतील तेवढ्या मुदतीसाठीच ठेवून घेता येतील.

(२) प्रबंधक किंवा निरीक्षक यास कोणत्याही चिट फंड करारासंबंधी, त्यास जिची साक्ष आवश्यक वाटेल अशा व्यक्तीस स्वतःसमोर उपस्थित राहण्यास किंवा कोणताही दस्तऐवज दाखल करण्यास किंवा दाखल करण्याची व्यवस्था करण्यास फर्माविण्याचा आणि अशा व्यक्तीची शपथेवर तपासणी करण्याचा प्राधिकार असेल.

(३) प्रबंधक किंवा निरीक्षक यास, पोलीस ठाण्याच्या प्रभारी अधिकाऱ्याकडे मदतीसाठी अर्ज करता येईल आणि प्रबंधक किंवा निरीक्षक याला या अधिनियमाखालील स्वतःची कर्तव्ये पार पाडण्यासाठी, पोलीस अधिकारी बरोबर नेऊन त्याची मदत घेता येईल.

६३. या अधिनियमात अन्यथा स्पष्टपणे उपबंधित केले असेल त्याशिवाय, सर्व अन्वेषणे, अन्वेषण, १९७४ अटक, अभिरक्षेतील स्थानबद्धता व झडत्या या गोष्टी फौजदारी प्रक्रिया संहिता, १९७३ हिच्या अटक, ची २ उपबंधानुसार करण्यात येतील. झडती

परंतु, झडती संबंदातील साक्षीदार हे, ज्या जागेची झडती घेण्यात आली ती जागा ज्या इत्यादी कशी वसतिस्थानात आहे त्या वसतिस्थानाचे राहणीवासी नव्हते याच एका कारणाने कोणताही झडती ही अवैध असल्याचे मानण्यात येणार नाही. करावी.

रकम ६४. कार्यचालक किंवा वर्गणीदार यांनी केलेल्या प्रत्येक प्रदानाची दस्तऐवजात लेखी नोंद दिल्याबद्दल करून पुरावा तयार करण्यात येईल.

दस्तऐवजी-
पुरावा तयार
करणे.

बारा ६५. कोणतेही न्यायालय, या अधिनियमाखाली उद्भवणाऱ्या मागणीच्या रकमेवर दरसाल टक्क्यांहुन दर शेंकडा रु. १२ पेक्षा अधिक दराने सरळ व्याज देण्यासंबंधीचा निर्णय देणार नाही.

अधिक दराने
व्याज
आकारण्यास
परवानगी
न देणे.

विवक्षित ६६. या अधिनियमाच्या पूर्वगामी उपबंधातील कोणत्याही गोष्टीमुळे, चिट फंड करारातील प्रकरणात कोणतेही उपबंध हे, विवेक संमत नसतील किंवा त्यावेळी अंमलात असलेल्या कोणत्याही विधीच्या अनुतोष उपबंधांच्या विरुद्ध असतील तर, त्या उपबंधांपैकी कोणत्याही उपबंधांविरुद्ध अनुतोष देण्यासंबंधीच्या देण्याची न्यायालयाकडे निहित असलेल्या शक्तीवर परिणाम होणार नाही.

न्यायालयाची
शक्ती.

अधिकारी व ६७. या अधिनियमान्वये नियुक्त करण्यात आलेल्या सर्व अधिकाऱ्यांना व कर्मचाऱ्यांना, या कर्मचारी हे अधिनियमाच्या उपबंधांपैकी कोणत्याही उपबंधाच्या अनुषंगाने ते कामे करित असतील किंवा काम लोकसेवक करित असल्याचे अभिप्रेत असेल तेव्हा, भारतीय दंड संहितेच्या कलम २१ च्या अर्थातर्गत लोकसेवक असणे असल्याचे मानण्यात येईल.

या अधि- ६८. या अधिनियमाच्या किंवा तदन्वये केलेल्या कोणत्याही नियमाच्या किंवा दिलेल्या आदेशाच्या नियमाखाली अनुषंगाने सद्भावनेने केलेल्या किंवा करण्याचा उद्देश असलेल्या कोणत्याही गोष्टीबद्दल राज्य करण्यात शासन किंवा चिट फंड संचालक किंवा प्रबंधक किंवा निरीक्षक किंवा चिट फंड लेखापरीक्षक आलेल्या किंवा इतर कोणतेही अधिकारी किंवा कर्मचारी यांच्याविरुद्ध कोणताही वाद, खटला किंवा कार्यवाही- इतर वैध कार्यवाही दाखल करता येणार नाही.

संबंधात
संरक्षण.

प्रत्यायोजन- ६९. राज्य शासनास, शासकीय राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे, या अधिनियमाद्वारे किंवा विषयक तदन्वये करण्यात आलेल्या नियमान्वये राज्य शासनास ज्यांचा वापर करता येईल अशा कोणत्याही शक्ती शक्तीचा (नियम करण्याच्या शक्ती शिवाय), अधिसूचनेत विनिर्दिष्ट करण्यात येतील अशा शर्तीस किंवा अटीस, कोणत्याही असल्यास, अधीन राहून उक्त अधिसूचनेत विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा दर्जापेक्षा कमी दर्जाच्या नसणाऱ्या, राज्य शासनाच्या कोणत्याही अधिकाऱ्यास सुद्धा वापर करता येईल.

कार्य- ७०. या अधिनियमान्वये कार्यचालकाकडून प्रबंधकास किंवा इतर कोणत्याही अधिकाऱ्यास चालकाकडून कोणत्याही फीच्या स्वरूपात येणे असलेल्या सर्व रकमा या जमीन महसुलाच्या थकबाकीप्रमाणे, णे असलेल्या वसूल करता येतील.

रकमांची
वसूली.

विवक्षित ७१. या अधिनियमाचे उपबंध,—

चिट फंडांना (१) या अधिनियमाच्या प्रारंभापूर्वी सुरू केलेल्या व चालविण्यात येणाऱ्या कोणत्याही अधिनियम चिट फंडाच्या बाबतीत, किंवा णू न करणे.

(२) कोणताही चिट फंड, ज्या चिट फंडाची रक्कम किंवा एकाच कार्यचालकाकडून एकाच वेळी सुरू केलेल्या किंवा चालविण्यात येणाऱ्या होत किंवा त्यापेक्षा अधिक चिट फंडांची एकूण रक्कम ही शंभर रुपयापेक्षा अधिक होत नसेल अशा चिट फंडाच्या बाबतीत

लागू असणार नाहीत.

७२. राज्य शासनास, शासकीय राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे, हा अधिनियम लागू असेल अशा माफी देण्याची कोणत्याही व्यक्तीस किंवा व्यक्तींच्या वर्गास किंवा कोणत्याही चिट फंडास किंवा चिट फंडाच्या वर्गास, शक्ती. त्यास (राज्य शासनास) योग्य वाटेल अशा शर्तीस अधीन ठेवून, उक्त अधिनियमाच्या सर्व किंवा कोणत्याही उपबंधांची माफी देता येईल आणि अशी कोणतीही अधिसूचना रद्द करता येईल किंवा तीत फेरबदल करता येईल.

७३. (१) या अधिनियमाखालील सर्व नियम करण्याच्या शक्तींचा, पूर्व प्रसिद्धीच्या शर्तीस नियम अधीन, राज्य शासनाकडून शासकीय राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे वापर करण्यात येईल. करण्याची शक्ती.

(२) या अधिनियमात इतर अंतर्भूत असलेल्या नियम करण्याच्या कोणत्याही शक्तीस बाध न आणता, राज्य शासनास, या अधिनियमाची प्रयोजने सर्वसाधारणतः पार पाडण्यासाठी या अधिनियमाशी सुसंगत असतील असे नियम करता येतील. अशा नियमांमध्ये, ज्यासाठी या अधिनियमात कोणताही उपबंध करण्यात आलेला नाही अशा या अधिनियमाच्या कोणत्याही प्रयोजनासंबंधात फी देण्याबद्दल उपबंध करता येईल.

(३) ह्या अधिनियमान्वये करण्यात आलेला प्रत्येक नियम, तो करण्यात आल्यानंतर शक्य होईल तितक्या लवकर, राज्य विधानमंडळाचे अधिवेशन चालू असताना एकाच अधिवेशनात किंवा लागोपाठच्या दोन अधिवेशनांत एकूण तीस दिवसांची होईल इतक्या मुदतीकरिता, राज्य विधानमंडळाच्या प्रत्येक सभागृहापुढे ठेवण्यात येईल आणि ज्या अधिवेशनात तो अशा रीतीने ठेवण्यात आला असेल ते अधिवेशन किंवा त्याच्या लगत नंतरचे अधिवेशन समाप्त होण्यापूर्वी, त्या नियमात कोणताही फेरबदल करण्यास किंवा असा नियम न करण्याबाबत दोन्ही सभागृहे सहमत झाली तर असा निर्णय शासकीय राजपत्रात अधिसूचित करण्यात येईल; व असा नियम, अशी अधिसूचना प्रसिद्ध केल्याच्या तारखेपासून, फेरबदल केलेल्या स्वरूपात अंमलात येईल किंवा यथास्थिति अंमलात राहणार नाही; तथापि, असे कोणतेही फेरबदल किंवा विलोपन यांमुळे या अधिनियमान्वये त्यापूर्वी केलेल्या किंवा करण्याचे राहून गेलेल्या कोणत्याही गोष्टीच्या वैधतेस बाध येणार नाही.

७४. या अधिनियमाच्या उपबंधांची अंमलबजावणी करताना कोणतीही अडचण उपस्थित अडचणी दूर झाली तर, राज्य शासनास, आदेशाद्वारे, अडचण दूर करण्याच्या प्रयोजनार्थ या अधिनियमाच्या करणे प्रारंभापासून एक वर्षाच्या मुदतीत त्यास आवश्यक असल्याची दिसून येईल अशी या उपबंधांशी विसंगत नसणारी कोणतीही गोष्ट करता येईल.

७५. मुंबई मुद्रांक अधिनियम, १९५८ याच्या अनुसूची एक मध्ये नोंद क्र. ५ नंतर पुढील सन १९५८ चा मुंबई अधिनियम साठ याची सुधारणा.

नोंद समाविष्ट करण्यात येईल :-

१९७४
चा
महा.
५५

"५-अ. चिट फंड करार जर महाराष्ट्र राज्यात करून दिला असेल किंवा चिट फंड जर महाराष्ट्र राज्यात चालविला जात असेल तर अशा चिट फंडाचा करार म्हणजेच महाराष्ट्र चिट फंड (नियमन व नियंत्रण) अधिनियम, १९७४ याच्या कलम २, खंड (३) मध्ये व्याख्या केलेल्या चिट फंडासंबंधीचा करार.

चिट फंडाच्या मुदतीत वर्गणी म्हणून देण्यात आलेल्या एकूण रकमेच्या प्रत्येक १,००० रुपयांसाठी किंवा त्याच्या भागासाठी पाच रुपये."

(यथाथ अनुवाद)

डा. म. कुलकर्णी,

भाषा संचालक,
महाराष्ट्र राज्य.